

JUTRO

Strti sovražnikovi nastopi na tuniškem bojišču

200 Britancev ujetih — Uspešni krajevni sunki italijanskih čet

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 24. decembra naslednje 943. vojno poročilo:
Sovražnikovi nastopi, izvršeni ob podpori oklopnih sredstev z namenom, da bi se zopet pridobile izgubljene položaje na tuniškem bojišču, so bili strti sprito trdnega odpora sil Osi, ki so ujele okrog 200 mož, po večini Britancev.

Nesposobnost ameriške strategije

Ostra kritika pomorskega poveljstva v znani reviji

Rim, 23. dec. a. Ameriška revija »Time« objavila je novo kritično članek proti strategiji ameriškega pomorskega poveljstva na Salomonskem otočju. Med tem ko je ameriško poveljstvo pričakovalo, piše revija, da bodo Japonci napadli sovražne sile z eskadro velikih ladij in je zaradi tega mobiliziralo svoje oklopne ladje, da bi bilo takšnemu napadu kos, in jih pustilo križariti na dolgo in široko v zelo tesnih vodah Salomonskega otočja, je japonsko poveljstvo, izhajajoč iz povsem drugačnih zamisli, uporabilo taktiko tako zvane »pomorske gverilje«, in sicer tako s površinskih, kakor podvodnih enicami. Japonci so se s pretnostjo vrinili med severnoameriške formacije, katerim so prizadejali velike izgube, istočasno pa so s svojimi podmornicami prekašali sovražnika, saj so jih v ogromnih množinah zbrali v tesnih vodah Salomonskega otočja.

Namesto obljubljenih živih dele Američani v Severni Afriki zastave in slike

Naraščajoče nezadovoljstvo arabskih domačinov

Tanger, 23. dec. a. Severni Američani si skušajo pridobiti simpatije prebivalstva v Maroku in Alžirju z najbolj hrupnimi in smešnimi reklamiranimi sredstvi. Tako je na primer alžirski radio, ki je pod strogo kontrolo okupacijske oblasti, sporočil, da bodo prebivalstvu razdeljene velike slike predsednika Roosevelta ter drugih na najbolj vidnih političnih in vojaških osebnosti Zedinjenih držav obremen z velikim številom ameriških zastav. Res je sicer, da Alžirci niso nikdar videli visoko zvečnim obljubam severnoameriških oblasti, ki so se takoj po roparskem izkrcanju podvzale z napovedmi, da bodo dobesedno preplavile deželo z živili. Ničesar pa bi si ne bil nikdar mislil, da bodo namesto žita prišle ameriške zastave in da se bo skušalo nadomestiti pomanjkanje živil z Rooseveltovimi podobami ali s podobami raznih Židov New

Tesno japonsko-kitajsko sodelovanje

Tokio, 23. dec. a. Na banketu, prirejenem na čast predsedniku kitajske nacionalne vlade Vangčingveju, je predsednik japonske vlade Tojo izjavil med drugim, da obisk predsednika nacionalne kitajske vlade iz Nankinga prispeva k poglobitvi prijateljskih vezi med obema narodoma. Nato je poveljeval prostovoljno sodelovanje Kitajske pri ustvarjanju nove sfere skupnega napredka na prostoru Velike vzhodne Azije in je izrazil prepričanje, da čaka narode na tem velikem področju sijajna bodočnost.

Žrtve hudega potresa v Turčiji

Carigrad, 23. dec. a. Po vesteh, ki prihajajo iz Anatolije, kjer je divjal potres, je škoda zelo huda. Mesto Erban je potres skoraj popolnoma uničil, zlasti zaradi požarov, ki so se takoj po potresu razširili in ki jih ni bilo mogoče pogasiti. Karotarije, je več ko 90 odstotkov prebivalstva našlo smrt pod razvalinami. Število mrtvih cenijo na več ko 1000, ni pa še znano število ranjenecov. Tudi več drugih krajev je potres zelo poškodoval. Dosedanja poročila so pa še precej nejasna, vendar izhaja iz njih, da je bila nesreča zelo resna.

Turčija bo branila svojo nevtralnost

Carigrad, 23. dec. a. O pritisku, ki ga Angleži in Američani izvajajo nad turško vlado z namenom, da bi dovolila pošiljanje pomoči boljševikom skozi Dardanele, piše list »Ikdame«, ki poudarja, da je položaj Dardanel določen po pogodbi v Montreuxu in dodaja: »Kdor koli bi hotel urediti v Dardanele, bi tvegaval vojno s Turčijo, ki hoče ostati nevtralna in ne bo nikdar dopustila nikake kršitve Dardanel.«

Odpor muslimanov v Siriji proti Angležem

Carigrad, 23. dec. a. Nezadovoljstvo muslimanov v Siriji in Palestini proti okupacijskim oblastem in četam se zadnje dni manifestirala v ponovnih iztirjenjih vlakov, ki vozijo na progi med Beirutom in Haifa. Vsem tem sabotažnim dejanjem pripisujejo političen pomen, kajti vsi vlaki, ki so naloženi na oviro, so prevažali čete.

Naši krajevni sunki so bili tudi uspešni. Eno sovražno lovsko letalo je bilo uničeno. Častnik-pilot je bil ujet.

V Sirtiki pobeg pomembnega dogodka. Včerašnji letalski napadi na otok Lampedusa in na okolice Neaplja niso povzročili žrtve, pač pa nekaj škode.

Cele mesece — pravi »Time« — je ameriško poveljstvo trmasto vztrajalo v svoji negativni strategiji, in to navzlic izkušnjam s sovražno taktiko, ki je povzročila velike vrzeli med ameriški enicami. Tako ni moglo ameriško poveljstvo nikdar odkriti sovražnih formacij, niti se jim uspešno zoperstaviti. Na dani je pripominja revija, da so bile v takšnem položaju severnoameriške izgube neizogibne in hude, med tem ko ni bila Japoncem prizadeta nobena večja škoda. Dejstvo je, da so japonske enice presenetile tri severnoameriške križarke, ob enem s »Canbero« in potopile vse štiri enice v nočnem napadu, ki je nedvomno zahteval dolgo izvidniško opazovanje. Ko so potem Japonci domnevali, da so s svojo posredno taktiko dovolj oslabil ameriško brodogradnjo, so s svojo polno eskadro napadli ostanke ameriške mornarice in jim prizadejali hude udarce, ki so znani vsemu svetu.

Yorka in Washingtona. Nezadovoljstvo prebivalstva sprito tega narašča in v vsej francoski Severni Afriki je tajno razširjenih na tisoče in tisoče letakov, ki izražajo ogorčenje prebivalcev proti okupatorjem in ki pozivajo okupatorje, naj se odstranijo čimprej. Nadaljnji vzrok nezadovoljstva domačega prebivalstva je v tem, da so Severni Američani izjavili, da se sme vsa sedaj razpoložljiva tovarna v pristaniščih francoske Severne Afrike uporabljati samo za vojne potrebe. Okupacijske oblasti, ki jih ta položaj vznemirja in ki že uvidevajo, da razdeljevanje slik in zastav ni učinkovito sredstvo, so sedaj začele že groziti, da bi kolikor mogoče vplivale na prebivalstvo, so v vseh večjih središčih zasedenega ozemlja organizirale parade čet, pred katerimi navadno izvrše številne aretacije.

membrskih oskrbovalnih faz za vsa naravna bogastva, ki so prej pripadala Angležem in Američanom na južnem Pacifiku. Ta bogastva so sedaj v službi vojne za Veliko vzhodno Azijo. Prav zaradi tega nadaljuje Japonska vojno v popolnem zapupanju v končno zmago in je prepričana, da bo lahko dala Vzhodni Aziji vse potrebne pogoje za doseg njenega pravega mesta pod soncem.

Predsednik japonske vlade je končno potrdil obveze, ki jih je prevzela Japonska v pogledu neomejenega sodelovanja s Kitajsko, ter je izrazil hvaležnost japonskega naroda zaradi obiska predsednika kitajske nacionalne vlade.

Stockholm, 23. dec. a. Kakor poroča londonski prebivalci lista »Svenska Dagbladet« se Dardanova afera od dne do dne bolj zapleta, namesto, da bi se ugodno razvila. Mnogim zaveznikiškim komentatorjem, ki niso naklonjeni francoskemu almiralu, se pridružuje sedaj še nov komentar anonimnega izjavitelja, ki izhaja iz komentarja različnih dogodkov, prikazanih v filmih Paramount. V enem izmed teh filmskih žurnalov je videti Dardana na inspekciji čet v Alžirju. Z veliko osumjenostjo je britansko občinstvo poslušalo trde in trpke komentarje v zvezi s tem delom filma, ki ga je britanska cenzura odobrila in ima zato več ali manj oficijozni pečat. Tako privatno kakor javno je Dardan tu prikazan kot oseba, ki je pripravljena na vsako izdajo, kakršni so pač njegovi trenutni nameni in interesi, kakor pravi neznan glas v filmu, v katerem se takoj pojavi predstavnik De Gaulleove Francije, ki izraža precej ostro obsodbo ameriške politike v Francoski Severni Afriki.

Medsebojni očitki angloameriških listov

Lizbona, 23. dec. a. Med ameriški in angleškimi listi se trenutno vodi ostra polemika, ker ameriški listi očitajo Angliji, da se je bolj pripravila v severni Afriki in da razpolaga tudi z glajšavami v svoji poštni službi, medtem ko severni Američani prejemajo vesti iz severne Afrike z znatno zakasnitvijo ali celo samo po londonski poti. Britanski listi odgovarjajo, da to ni točno in da je kvečjemu krivda ameriških novinarjev, ki nočejo s četami in prve bojne črte in raje ostajajo v glavnem stanu generala Eisenhowerja.

NOVE OBČUTNE SOVJETSKE IZGUBE

Izjalovljeni sovjetski napadi ob Tereku — Uspešni napadi med Volgo in Donom 340 sovjetskih oklopnih voz uničenih jugovzhodno od Ilmenskega jezera

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 24. dec. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:
Nemške čete so tudi včeraj na področju Tereka in na Kalniški stepi zavrle ponovne sovražnikove napade in prizadele med lastnimi zelo uspešnimi sunki nasprotniku krvave izgube. Konjeniški oddelki, ki se je pojavil iz zasede, je bil napaden in v nato sledočem zasledovanju razkropljen.

Med Volgo in Donom je bilo med napadi prijelanih 600 ujetnikov in uničenih 15 oklopnih voz. Protinapadi sovjetskih čet so se izjalovili.

Na področju Dona se obrambna bitka nadaljuje v izmeničnih borbah. Med lastnimi napadalnimi akcijami v srednjem odseku fronte je bilo razdejanj veliko število bunkerjev in bojnih postojank. Krajevni napadi sovražnika so se izjalovili.

Albanija odločno odbija vse sovražne intrige

Manifestacijska seja vrhovnega fašističnega korporacijskega sveta v Tirani

Tirana, 23. dec. s. V albanski javnosti in albanskih listih se pojavljajo nove reakcije proti najnovejšim trditvam ministrov in propagande v Angliji, Ameriki in Rusiji, propagande, ki skuša potvrditi resnico in ki je spet enkrat pokazala vse zle namene politikov sovražnih sil, ki so v popolnem nasprotju s svetlimi nacionalnimi pravicami Albanije. Albanski listi opozarjajo na sovražne spletke proti albanski etnografski enotnosti in navajajo za njih pobijanje neovrgljive dokaze.
Se večjo in slovesnejšo potrditev enotne obsebe pa smo doživeli na današnji izredni seji albanskega vrhovnega fašističnega korporacijskega sveta, ki se je vršila v navzočnosti predsednika vlade, vseh članov vlade, in skoro vseh svetnikov, ki so nosili uniformo in črno srajco.
V posebni tribuni je beselel svoje mesto vrhovni poveljnik Oboroženih sil v Albaniji z drugimi visokimi oficirji. V ostalih tribunah so se razmestile najvišje civilne in verske oblasti, konzularni zbor, med njimi nemški generalni konzul ter velika množica občinstva. Predsednik Kolliqi je otvoril sejo in odredil pozdrav Kralju in Cesarju ter Duceju. Po čitanju zapisnikov prejšnje seje, je dal besedo predsedniku vlade, ki je spregovoril te-le besede:

Govor predsednika vlade

»Tovariši, zadovoljen sem, da Vam lahko sporočim, da je bila naša Albanija zadnje dni predmet uradnih manifestacij v treh velikih prestolnicah držav, s katerimi smo v vojni: odgovorni ministri Velike Britanije, Zedinjenih držav in Sovjetske zveze so drug za drugim in, rekeli bi, skoraj soglasno, podali važne uradne izjave o usodi naše države po končani vojni. Cilj teh izjav, podanih v Londonu, Washingtonu in Moskvi glede našega slabega položaja duhovno razorožitev čudovitega našega naroda, ki je tudi v najbolj kritičnih trenutkih, ko se je vojna bila na naših tleh, obdržal zgledno, disciplinirano in rodoljubno obnašanje. Gospodje Eden, Cordell Hull in Molotov bodo pač doživeli razočaranje. Spoznali bodo, kako malo poznajo albansko dušo. Sprevideli bodo, da so s svojimi izjavami dosegli baš nasproten učinek.«
Ekselencija Kruja je nato prečital besedilo Edenovih izjav, kakor ga je objavila agencija Reuter, oficijozni komentar londonskega lista »Times«, uradno sporočilo tako zvane grške vlade v Londonu ter zadnji oficijozni komentar londonskega radia. Nato je takole nadaljeval:

»Kaj izhaja v bistvu iz vsega tega zbora uradnih izjav in napoj uradnih komentarjev za Albanijo? To je:
1. da je naša nacionalna enotnost, ki smo si jo priborili s krvjo naših sinov in hrabrih vojakov Osi samo utvara, kajti Velika Britanija in njeni zavezniki je ne priznavajo;
2. da ostajajo teritorialne težnje naših sosedov tudi glede starih albanskih pokrajin nedotaknjene in da jih veliki angleški, ameriški in ruski zavezniki samo podpirajo;
3. da bi po zadostitvi vseh tujih pohlepov po svetli zemlji naše domovine tvorilo svobodno in neodvisno državo Albanijo samo ono skromno hotenje, ki bi nam bilo plemenito darovano, morda med obema rekama Vojšo ali celo Skumbinjem na eni strani in Drino ali celo Matijem na drugi strani;
4. da bi končno v tej državi na papirju albanski narod ali bolje rečeno pol milijona Albancev, ki bi tvorili prebivalstvo takšne države, imeli pravico izbrati si režim in vlado po svoji volji, seveda ako bi tudi v tem primeru to ne nasprotovale morebitnim razpoloženjem med raznimi balkanskimi državami.

Na vse te zločinske sovražne namene odgovarjam z ogorčenjem v imenu vsega albanskega naroda: Ne! Odgovarjam s pomenitimi Ducejevimi besedami, da se o mejah domovine ne govori, temveč da se jih brani. Mi bomo s svojo krvjo do zadnjega moža, ki nosi puško, branili vse naše meje, tako one na severu, kakor one na jugu. Hrabri vojski Osi, ki so nam pomagali uresničiti našo nacionalno enotnost, slava imperijalna vojska, ki budno straži te naše

Jugovzhodno od Ilmenskega jezera je sovražnik z močnejšimi silami zopet obnovil svoje napade. Med uspešno obrambo je bilo uničenih 340 oklopnih voz.

V Tunisu so lastni sunki prinesli krajevne uspehe. Pukusi sovražnika, da bi zopet osvojili v prejšnjih dneh izgubljeno ozemlje, so se zrušili. Privedenih je bilo 200 ujetnikov.

Pristaniške naprave v Bengaziju in neko letališče na libijskem obalnem področju so v pretekli noči bombardirala nemška bojna letala.

Šibke sile angleškega letalstva so napadli podnevi nekatere kraje zasedenega zapadnega ozemlja in metale ponoči posamične bombe na zapadno Nemčijo. Pri teh poletih ter nad Rokavskim prelivom in nizozemsko obalo je bilo sestreljenih 8 sovražniških letal.

osvojitve, veljajo več ko vsa brbljanja Londona, Washingtona in Moskve. Glede potikanj hinavskih braniteljev svobode narodov pa odgovarjamo:

1. da je narod le v toliko svoboden, v kolikor izkazuje svojo življenjsko silo in v kolikor pred svojo svobodo misli na svoj obstoj in svoje življenje. Kdor zanika življenje, ne more govoriti o svobodi.
2. da se čuti albanski narod mnogo bolj neodvisnega v imperialni skupnosti z Rimom, v katero je prostovoljno stopil kot svobodna in suverena država, kakor pa na milost in nemilost izročen državi pohlepne sosedom ali celo morebitni zvezi balkanskih držav, katere politično središče naj bi bil Beograd.
3. da naš britanska vlada, preden govori o naši svobodi, prizna to dobroto svojim zasužnjnim narodom na Irskem, v Egiptu, v Južni Afriki in Indiji.
Mnogi narodi se čisto puste uspraviti po lahkih in udobnih utvarah, samo da bi se izognili tveganju in žrtvam, ki jih lahko zahtevajo resničnost. Včasih je potreben kak udarec, da jim odpre oči. Albanskemu narodu je ta udarec prišel iz Londona, Washingtona in Moskve. Zahvaliti se moramo tem londonskim podžigcem in naj nam v uspehi vedno odmeva glas teh zvonov: Albanski narod se ne bo izneveril svoji dolžnosti.«

Vse albanske pokrajine solidarne

Govor predsednika vlade so navzoči večkrat prekinili z burnimi aplavzi in ga končno pozdravili z viharimi manifestacijami, katerim se je poleg vseh članov in ostalih osebnosti pridružilo tudi občinstvo na tribunah.

Za Ekselencijo Krujo so spregovorili tudi nekateri višji člani sveta Derviš Kemal. Prištna s Kosova, ki je govoril v imenu prebivalstva te pokrajine, je najprej ostro komentiral izjave britanskega zunanjega ministra, katerega rezerve dajejo jasno slutiti angleške namene v pogledu Kosova. Dejal je med drugim: Ali gospod Eden ve, da loči prebivalstvo Kosova od Srbov gora trupel in reka krvi? In mi jim nismo storili nič drugega, kakor da smo bili Albanci in smo to hoteli ostati z vsemi posledicami, katerim smo bili izpostavljeni po njih pritisku pred svojo osvoboditvijo. Gospod Eden nam sedaj zagotavlja, da se bomo vrnili v to suženjstvo, in to v imenu one pravičnosti, ki naj bi izhajala iz atlantske karte! Dokler bodo na Kosovem mlačenici in močje, ki iznajo sukati orožje, si nihče ne bo drznil stopiti na kosovski tla. Govornik je takole zaključil: Prepričani smo, da nas bo na vojska, ki nas je osvobodila, podprla tudi v obrambi naše svobode. Kralj, ki je sprejmel našo državo v Veliko Albanijo, gotovo ne bo dovolil, da jo sovražnik spet okrne. Velika Albanija, je bila ustvarjena po volji Duceja in s krvjo italijanskih vojakov in albanskih prostovoljcev. Zato, da na Kosovskem polju očuvamo zastavo Skanderberga, smo pripravljeni, ako bo treba, spet preliti našo kri. To je odgovor, ki ga daje kosovski ljudstvo. Tudi njegov govor je zbornica pozdravila z navdušenimi vzkliki Kralju in Duceju in imperialnim oboroženim silam ob viharjem odobravanju.

V enakem smislu so govorili predstavniki ostalih albanskih pokrajin. Za njimi je predsednik Vrhovnega korporacijskega sveta Kolliqi spregovoril odločne besede:
»Možat odgovor, ki ga je prvi albanski minister dal na zvijačne izjave Edena, Cordella Hulla in Molotova o neodvisnosti in mejah Albanije, kakor tudi posrečeni odgovori zastopnikov albanskih pokrajin, proti nepriznavanju in negaciji obstoja Velike Albanije zgovorno odkrivajo, kako je naš narod, ki je bil to pot zadet v živo, smatral za potrebno, da se predrami v njegovi krvi večni narodni nagon, kakor se je to vedno zgodilo v vseh velikih zgodovinskih krizah, ki so ga doletele. To ljudstvo, ki je poznalo trpljenje in velike nesreče, prekaša vsa druga ljudstva po pododgovni sposobnosti, da prav dobro lahko presodi, kdo je prijatelj in kdo je sovražnik. Besede in mamila ga ne morejo preslepiti. Njegov nacionalni duh ga opozarja, da se z navidezno lepimi besedami, ki

so polne zahrbtnih prikrivanj, ne more spremeniti toka zgodovine. V vseh časih so bili Albanci ogroženi s kopnega, nikdar z morja. Pozivi prebivalstvu, da brani domovino, so odmevali v dolinah Velike Malezije, na rodoviti nižini Kosova in na hribih Dibrana, Kolonije in Camurije. Slovanska in grška nevarnost sta vedno strahovito ogrožali albansko ljudstvo skozi stoletja, med tem ko smo po morju dobivali samo pomoč in včasih celo rešitev. Oni so nam bili skozi stoletja sovražniki, ti pa skozi stoletja naši prijatelji.«

Tudi govor predsednika Kolliqija je zbornica sprejela z navdušenimi vzkliki Kralju, Duceju in imperialnim Oboroženim silam.

Resolucija

Po kratki prekinitvi se je svetnik Kaf ali Begaj iz Dulcinja prečital resolucijo, ki je bila z vzklikom sprejeta med viharim odobravanjem in ovacijami Duceju in Veliki Albaniji, neporušno povezani z imperialno Italijo. Besedilo resolucije je na slednje:

Vrhovni fašistični svet korporacij v Albaniji, potem ko je slišal sporočila predsednika vlade, o izjavah zunanjega ministra Velike Britanije Edena in njegovih tovarišev v Zedinjenih državah in Sovjetski zvezi ter izjave tako zvane grške vlade v Londonu, ugotavljajoč v teh izjavah spet enkrat zahrbtno namere večnih sovražnikov albanskega naroda proti naši etnični in teritorialni nedotakljivosti:
po zagotovitvi Kraljevske vlade, da bomo vse meje Velike Albanije branili z vsemi sredstvi in da poslednje kaplje krvi, spoštljivo pozdravljamo albanske, italijanske in nemške bojvnike, ki so padli na polja časti za uresničenje te naše velike nacionalne enotnosti in novega svetovnega reda, kakor ga je napovedal, kakor ga hoče in želi Duce fašizma Benito Mussolini;
z neporušno vero pozdravljamo vse oborožene sile Osi, ki se bore na vseh bojiščih za doseg neizogibne zmage; zagotavlja isto vero Albaniji, da je ves albanski narod v Italijo v obrambi svoje etnične nedotakljivosti, kakršna hoče Nj. Vel. Viktor Emanuel III., Kralj Italije, in kakor jo je izpovedal v svoji poslanici albanskemu narodu ob priliki 30 letnice naše neodvisnosti, izražamo trdno voljo naroda, da hoče ostati svobodna in suverena država v imperialni skupnosti Rima, v katero je prostovoljno stopila in v kateri smatra za jamčeno svojo neodvisnost in etnično nedotakljivost.

Smatra končno, da je najboljši odgovor na grožnje in sovražna potikanja čim širše sodelovanje albanskega naroda pri obrambi njegovega ozemlja, kar se že izvaja s povečanjem števila planinskih polkov Albanije, ki se sedaj formirajo.
Seja se je končala s pozdravom Kralju in Duceju ob novih navdušenih manifestacijah.

Hrvatski odmevi sestanka Hitler - Ciano

Zagreb, 23. dec. a. Hrvatski listi pripisujejo velik pomen sestanku grofa Ciana s Hitlerjem in komentirajo, ki jih je ta sestanek zbudil v mednarodnem tisku. »Hrvatski narod« objavlja uvodnik, v katerem poudarja, da prekaša italijansko-nemško zavezništvo sleherni običajni politični sporazum in da je izraz skupnosti idealov in interesov za novi red. Iz tega izhaja popolna enotnost namenov obeh vele sil v vodstvu vojne. List nato primerja zavlačenje pogajanj in pripravo Angležev in Američanov za akcijo v francoski Severni Afriki z avtomatično in bliskovito reakcijo sil Osi ter prihaja do zaključka, da je neporušno italijansko-nemško bratstvo v orožju jamstvo za zmago.

Počastitev Arnalda Mussolinija na Hrvaškem

Zagreb, 23. dec. a. Obletnice smrti Arnalda Mussolinija se je spomnila tudi zagrebška radijska postaja. Tiskovni ataše italijanskega poslanstva dr. Finamora je v posebnem predavanju obrazložil zgodovino življenja in plemenitost dela nepozabnega pokojnika. Tudi hrvaški listi so se spomnili te obletnice.

Hrvatski proračun

Zagreb, 23. dec. a. Državni zakladnik Košak je v govoru po radiu obrazložil novi državni proračun Neodvisne Države Hrvatske, ki bo uveljavljen 1. januarja prihodnjega leta. Dejal je med drugim, da je novi proračun v primeri s prejšnjim točnejši, ker je bil sestavljen po izkušnjah prejšnjega finančnega leta. Zato je novi proračun bolj realen tako v finančnem kakor v političnem pogledu, saj jamči bistvene življenjske pogoje državi in obvezuje državo na popolno notranje pomirjenje ter na utrditev avtoritete državne oblasti.

Skrbi angleške izvozne industrije

Lizbona, 23. dec. a. Predsednik nacionalne zveze britanskih industrijcev sir Patrik je izjavil, da je zakon o najemu in posojilu hudo prizadel velik del britanske izvozne industrije, kar je treba pripisati okolnosti, da britanska vlada ob sklepanju pogojev tega sporazuma ni mislila na uso do trgovine in industrije. Industrijci, je dodal Patrik, so resno zaskrbljeni glede tega, kar bi se moglo zgoditi v dominijonih, ako bi obveljala načela atlantske karte o porazdelitvi surovin.

OB DAROVANJE MATER IN OTROK

Prisrčna božična prireditev na Taboru — Razdeljenih je bilo 1582 zavrtkov z oblačili in 527 darov v denarju v skupnem znesku 250.000 lir

Ljubljana, 24. decembra.

Tudi letos so bile v Ljubljani obdarovane za božič številne matere in otroci. Obdarovanje je bilo na sedežu Dopolavora na Taboru. Prostrana dvorana je bila slavnostno okrašena. Nad odrom sta bili veliki sliki Kralja in Cesarja ter Duceja obdani s trobojnicami. Tudi stranske stene dvorane so bile za to priliko okrašene z velikimi trobojnicami in fašističnimi zastavami, čder pa je bil dobesedno zaseden z velikimi zavoji, ki so imeli vsi napis »Natale«. Prostrane dvorane so že zgodaj jutraj napolnile sromane matere s svojimi otroci. Tudi balkon je bil poln čakajočega občinstva.

Dobrodelno prireditev je organizirala zveza O. N. M. I. ob sodelovanju občinskega podpornega društva. Darovi so bili namenjeni 2190 družinam. Izmed teh darili je bilo 138 določeni za dojenčke do 6 mesecev starosti, 1444 za otroke od 1 do 6 let, 260 v denarju v zneskih po 150 lir za zdravo vzgojo dece, 307 daril v denarju v zneskih po 100 za družine s številnimi otroci.

Dobrodelno prireditev, ki je v toliki meri pomagala manj premožnim materam in otrokom našega mesta, je s svojim obiskom počastil tudi Eksk. Emilio Grazioli, Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino. Gosta so pred vhom v poslopje sprejeli predsednik O. N. M. I. konzul Zappulla, predstavnik pokrajinskega Dopolavora, žrnskega Fašija in drugi. Prisotni so bili še Zvezni tajnik dr. Orlando Orlandini, zastopnik poveljnika XI. Armadnega zbora general Lottari, ljubljanski župan general Leon Rupnik, podžupan comm. dr. Tranchida, zvezni podpoveljnik GILLA, Kvestor comm. dr. Ravelli, senor Campana in drugi.

Ko je Visoki komisar vstopil v dvorano, je trobentač trikrat zatrobil v njegov pozdrav, kakor je bil odreden pozdrav Kralju in Cesarju ter Duceju. Sledilo je sviranje »Maree Reale« in »Glovinzece«. Potem je visokega gosta pozdravila slovenska Mla Italijanka, ki mu je poklonila krasen šopek in mu izrazila hvalečnost slovenskih otrok.

Pozdrav Komisarja za Narodni Pokret Materinstva in Deteta, konzula Zappulle

Takoj nato je Eksk. Graziolija pozdravil predsednik O. N. M. I. konzul Zappulla z naslednjimi besedami:

Dan matere in otrok se praznuje v Italiji že devet let. toda izredno koristno delo, ki ga opravlja režim v korist dece in mater sedaj že 20 let, je tako vzvišeno človekoljubno delo in tako globoko vsidrano v čustvih italijanskega naroda, da bo ostalo kot trajen spomin zaslug Fašizma.

Po zgledu Rima so tudi drugi narodi začeli in vrnijo v korist otrok ono skrbstvo, pomoč in budno nego, ki jo sedaj že toliko let z vedno večjim uspehom izvaja Fašizem v smislu ene izmed najvišjih nalog, ki jih je dal Duce.

Materi! Duce je, ki želi ščititi vaše sveto materinstvo, on je, ki želi, da uspevajo vaši otroci močni in zdravi, kajti s temi ukrepi in s sester drugimi pozornostmi, s katerimi so v Italiji zaščitene matere in negovani otroci, kaže Duce dokazati, kako zelo mu je pri srcu sreča naroda in kako globoko občuti svetost družine.

Slovenske matere! Duce je hotel, da Državni zavod za pomoč materam in otrokom razširi svoje delovanje tudi na novo pokrajino tako, da morejo že obstoječe ustanove smotrno vsiti svoje koristno delo in dati po potrebi še novo izpodbudo, da bi se veliko in blagodejno skrbstvo delovanje po potrebi lahko še razširilo in poglobilo v smislu resnično človekoljubnih smernic višjih oblastev.

Po naročilu Visokega komisarja, čigar skrb na tem področju ni nikoli popustila, bo potrebno vzpostaviti različna skrbstva in primerno urediti njih delovanje in namene ter napotiti jih k vedno večji delavnosti, pri kateri bo rado sodelovalo, kakor se je to že zgodilo, tudi slovensko prebivalstvo.

Kdor ljubi svoj dom, svojjo družino in svoje otroke, ne more preslediti vzvišene naloge, ki nam je bila zaupana, da bodo tudi v Slovenski pokrajini lahko občutile matere in njih nežna deca dobroto in pomoč, ki jo nudi Duce vsem italijanskim otrokom.

Ob tej uri in v teh dneh, ki so po rimski vrni posebno posvečeni čaščenju Matere in njenega novorojenega Sina, imajo slovenske matere v vsej pokrajini nov dokaz, s kakšno ljubečo skrbjo misli Italija nanje in na njih deca.

Izpolnjujoč pri tem Ducejev nalog je Eksk. cencela Visoki komisar odredil, da se ob

Dve javni produkciji Glasbene Matice

Ljubljana, 24. decembra

Kakor Glasbena Akademija, je tudi šola Glasbene Matice priredila v zadnjih predbožičnih dneh produkcije svojih učencev. Na prvi prireditvi v terek je nastopilo 24 učenec in učenec iz nižje šole in so izvajali okrog 30 točk, delno preproste mladinske skladbe za klavir, ki so pokazale samo napredek v elementarni tehniki igranja, delno pa že (učenci višjih razredov) zahtevnejše skladbe Beera, Mozarta, Mokryja, Bacha-Gounoda in Čajkovskega. Prireditvi je vtisnil značaj klavir, vsi si ga pridobila Matična šola v teku svojega dolgotrajnega obstoja in ki je tem bolj utemeljen dandanes, ko razpolaga s tako številnim in odličnim učiteljskim zborom.

V večjem stilu je bila prirejena druga produkcija, ki je snodi napolnila veliko filharmonično dvorano. Spored je obsegal enajst točk, med njimi nekatere daljše in glasbeno posebno značilne. Poleg Koštalo-ve »Pravljice o Sneguljčici«, katere šest stavkov sta izmenoma igrali na klavirju šolska Marčič in Sonja Paternost, smo slišali same izbrane božične motive doma in tuje literature, če izjavimo Grečani »Harmoniko« in Čajkovskega »Troj-ko« v izvajanju solističnih klavirskih točk so uspešno nastopili: Beatrice Škerjanec, Aleksander Koreniti, Mirjam Miklavčič, Nada Verbič in Sonja Materečič iz šole gg. Milene Struškove, Zorke Bradarčeve in Olge Kolaričeve. Ladko Korosec iz šole ravnatelj Betetta je preizkusil lepi mate-

tej priliki obdari 2109 družin, in sicer: s 138 opremami za dojenčke do 6 mesecev starosti, z 1444 oblekami za otroke od 1 do 6 let, z 260 darili v denarju v znesku po 150 lir za zdravo vzgojo dece, s 307 darili v denarju v znesku po 100 lir za družine s številnimi otroci, torej skupno z 1582 oblačilnimi zavrtki in s 527 darili v denarju v skupni višini 250.000 lir.

Dovolite mi, Eksk. cencela, da vam v imenu mater izročim najlepšo zahvalo in Vas prošim, da sporočite Duceju njih globoko hvalečnost.

Govor Visokega komisarja Eksk. Graziolija

Ko je bil pozdrav konzula Zappulla preveden v slovensko, je Visoki komisar spregovoril prisotnim materam in očetom, rekoč, da je današnja manifestacija nov dokaz dobrih del, ki jih izvršuje Italija v korist prebivalstva, kar ve, da je Rim trd in brez milosti proti vsakomur, ki ni poslušen zakonu, istočasno pa ima visok čut proti dobri in jim v vsakem pogledu pomaga, če imajo potrebo in so v stiski, zakaj luč večstoletne rimske civilizacije je zmeraj metala žarko visoke človečnosti proti šibkim.

Nato je Visoki komisar na kratko očrtal italijanske temelje pravice in človečnosti in je dejal, da ni bila še nikdar kakor danes usda slovenskega naroda v rokah Slovencev samih. Opomnil je na zmote zločinskega komunizma, ki hoče uničiti družino in vero. Nato je Eksk. Grazioli dejal, da ga ni Slovenca, ki ne bi mogel ugotoviti blaznosti komunizma, ki hoče uničiti in brezmejno škodo, ki ga je to delovanje prizadelo Sloveniji, medtem ko hoče Italija, da bo ta zemlja brezskrbna in se pripravila za svojo srečno bodočnost, h-če spoštovanje družine in spoštovanje splošnosti.

Prav zaradi tega se morajo dobri Slovenci zbrati z odprtim in ljubeznivim srcem okrog italijanske oblasti, kajti samo od teh lahko pričakujejo jasnosti dela in prihodnosti. Vse, kar je slabega, bo zbrisala italijanska sila, vsak element nereda bo priždet, vsak prekršek zakona kaznovan. Komuniztične laži so se izkazale brez podlage in neumno nekoristne. Resnica je samo ena, da bodo mladi narodi osi zmagali v vojni za dosego višje socialne pravice.

Visoki komisar za povzdigo zdravstva v pokrajini

Navodila Pokrajinskemu sanitetnemu svetu

V vladni palači se je sestel Pokrajinski sanitetni svet, ki mu načeluje viceprefekt comm. David. Sestanku je predsedoval Visoki komisar. Predsednik sveta mu je najprej predstavil predstavnike pokrajinskih zdravstvenih zavodov.

Preden se je sestanek začel, se je Eksk. Grazioli s plemenitimi besedami spomnil lika zdravstva in misijonarja borbe proti raku doc. dr. Josipa Cholewa in je določil, da se odslej Zavod za raziskavanje in po- bivanje novotvorb v Ljubljani imenuje po pokojnem znanstveniku. Vsi prisotni so stoji poslušali spominske besede in tovar- niški počaščenega so se živo zahvalili Visokemu komisarju za počastitev.

Nato je Eksk. Grazioli poudaril važnost in resnost, ki jo priznava vlada Pokrajinski zdravstveni zvezi, in je dal navodila za bodoče delo, ki se bo moralo izvršiti strogo nad vsakršnimi osebnimi interesi, zlasti v zdravstvenem življenju pokrajine. Po danih navodilih je Visoki komisar jasno in podrobno očrtal sliko zdravstvenega stanja pokrajine in je še posebej poudaril točke, ki zanimajo in bodo zanimale delavnost sveta, dokazujoč, da decela pozna položaj ne samo v bližnjih, temveč tudi oddaljenih krajev, in da je od vsega početka izkazoval skrb zdravstvenemu delovanju pokrajine. Dotaknil se je vprašanja nalezljivih bolezni, ki mu oblasti iz- kazujejo največjo pozornost, zaradi česar ne povzroča skrbi. Ko je še kratko omenil delo v korist zdravstvenega življenja po- krajine, je Visoki komisar opozoril na prispevek režima v korist ljubljanske splošne bolnišnice. Prva dela bodo stala 20 milijonov lir. Njegova namera je namreč, da pripravi načrte za ureditev vseh bolnic v mestu, ki jih je vse sam obiskal in v katerih je opazil pomanjkljivosti,

rijal in razvijajočo se kulturo svojega basa v Premirovih »Božičnih pesmih«. Solski orkester je izvajal pod vodstvom svojega preizkušnega vodje prof. Karla Jeraja bo- žični pastorel iz Händlovega »Mesi« in dva stavka Manfredinevega Božičnega koncerta. Igranje je pokazalo znatno iz- značenost in je napravilo prav dober vtis. Posebno zanimivo je, bilo izvajanje zadnjh dveh domačih skladb, V Tomčevi Pastirski za dvoeglasi zbor s šestorocnim klavir- skim spremljevanjem so sodelovali pri klavirju učenke in učenici iz šole Silve Hra- ščeve: Vidojka Šeršič, Milan D'z, Boža Jug, Polonca Matičič Janez Koreniti in Zdenka Sajovic. Pel je mladinski zbor pod vodstvom ravnatelj M. rka Polića. Naloga ni bila lahka, usklajenost klavirskih igre in otroškega petja pa je s svojim prikup- nim učinkom plačala velik trud. Izvaja- nje Poličeve »Božične suite za soli, zbor in mali orkester« je izvenelo po onem: »Fini coronat opus« Lepa skladba je do- segla pod skladateljevim vodstvom in ob p- sebnem uspešnem sodelovanju šolskega orkestra popoln uspeh; tudi pevске točke so se dobro prigajale. Tako je ta produk- cija zelo prepričljivo izpričala smeri in uspehe glasbene vzgoje v naši najstarejši glasbeni šoli.

Sportni Klub Ilirija naproša svoje inter- narnih aktivnih članov in funkcionarjev kluba, da se zgledajo v soboto 26. m. med 10. in 11. dopoldne v klubskem tajništvu nad kavarno Evropo in prinese s seboj po- datke o internirancih. Zadeva je zelo važ- na! — Sportni Klub Ilirija želi svojim čla- nom in prijateljem prijeten Božič in srečno Novo leto!

Predsedstvo

Potem je omenil še današnja darila, ki bodo razdeljena, in je povedal, da se bo raz- delitev izvršila po volji Ducejevi, kakor je pozval prisotne, naj se s spoštovanjem spomnijo Duceja.

Vsi prisotni so vstali in po rimsko po- zdravili. Tedaj je Visoki komisar prisot- nim in vsem dobrih Slovincem čestital k božičnim praznikom. Ko je končal svoj go- vor, so zadonele po prostrani dvorani za- hvale v slovensčini.

Takoj nato je začel Visoki komisar de- liti darove. Pri razdeljevanju zavojev in denarnih nagrad so mu pomagali Zvezni tajnik, župan general Leon Rupnik, pod- župan dr. Tranchida in drugi odličniki.

Visoki komisar je stopil tudi med mate- re in otroke in se z nekaterimi prisrčno razgovarjal.

Ob 11. se je Eksk. Visoki komisar s spremstvom prijazno poslovil od vseh pri- sotnih, ki so ga navdušeno pozdravljali, razdeljevanje pa se je hitro nadaljevalo.

Delovanje GILLA

Tečaj za vicecaposkvadre

V telovadnici zveznega poveljstva se je začel tečaj učencev za vicecaposkvadre pri Ballili in Avantgardistih. Pri otvoritvi so bili navzoči zvezni podpoveljnik in vsi ofi- cirji, dodeljen k razvrščenju moških od- delkov. V tečaj se je vpisalo 70 avantgar- distov in 70 Ballilov.

Obdarovanje revnih otrok

Zastopstvo Mladih Italijank, ki se udele- žujejo tečaja za dečje skrbstvo, se je v spremstvu zvezne inspektorice podalo v ambulatorij Higijenskega zavoda. Dečji dom, in obdarovalo za božične praznike 50 otrok, ki se v tem domu zdravijo.

Imenovanje predsednika Fašistične avtonomnega zavoda za ljudske stanovanjske hiše Ljubljanske pokrajine

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je imenoval za predsednika Fašističnega avtonomnega zavoda za ljudske stanovanjske hiše Ljubljanske pokrajine fašista prof. Attilija Depolija.

Ljubljancani!

Ljubljancani!

Zločinske nakane, ki jih v največjo nesrečo in trpljenje slovenskega nara- da ponovno snuje in pripravlja buržujsko vodstvo salonskih »socialreforma- torjev«, ki so svojo satansko komuni- stično mrežo skrili pod ime »Osvobo- ditne fronte«, nas v nujni samo- obrambi naroda silijo h korakom, ki bodo po svojih okoliščinah za gotov čas omejevali tudi vaše svobodno gi- banje po Ljubljani.

Trpeče kmečko ljudstvo po pravici očita Ljubljani, da je ona kriva tega gorja, ker pod krinko »osvobodilnega boja« pošilja v naše vasi zločince orga- nizirano morit nedolžne in poštene lju- di. Vsa dežela se je enodušno dvignila k samoobrambi in je z vsemi sredstvi, ki jih more dobiti na razpolago, tem zverinskim morilecno noč in dan za pe- tami. Pred tem ljudskim obračunom so se zločinci zatekli nazaj v Ljubljano, kjer iščejo strehe, podpore in potu- te ter se skušajo na novo organizirati.

Ljubljana, tvoja dolžnost je, da kon- čno enkrat pokaže svojo solidarnost z razbičanim narodom, da obsodi krvave morije s tem, da pomaga uničiti za- krinkanega povzročitelja tega gorja.

Prebivalci Ljubljane, podpirajte iz- vajanja naših ukrepov, katerih edini namen je:

da odstranijo z našega narodnega te- lesa tvor brezbožnega in protinardne- ga komunizma in s tem napravijo kon- cne strašnemu komunističnemu brato- morilstvu v Ljubljani,

da tako zagotovijo Ljubljani zopet javno varnost in

da v vsem pripomorejo do zno- snega življenja in vseh težkih časih.

Bodite mirni in brez skrbi! Nikomur, ki ima čiste roke in vest, se ne bo nič zalega zgodilo!

Starši, pazite odslej bolj na svoje otroke, kajti njih mladostno neizkuš- nost zlorablja komunistična OF s ci- nično brezvestnostjo.

Ljubljancani, podprite nas složno v boju proti podivjani miselnosti komu- nistične OF!

V Ljubljani, dne 23. decembra 1942.

Protikomunistična akcija

Ze davno so se odprle oči dežel! Da branijo domove in družine pred zločin- ci, so kmetje prijeli za orožje!

Ljubljana pa do zadnjega ni spoznala komunizma! Slep je verjela goljufivim frazam! Kakor da hote zapira oči pred krvavimi zločini! Komunisti ubijajo pri belem dnevu. Može brez madeža pa- dajo po ulicah in hišah. Ljubljana ne spregleda. Nikdo se ne zgane, da bi se morilci izsledili. Premnogi odobravajo zločine, podpirajo morilce in njihove pajdaše. Brez premisleka ponavljajo komunistične izmišljotine o »izdajal- cih«.

Ljubljancani!

Ali se zavedate, da ste mnogi sokrivi tev umorov? Da ste se premnogi sami uvrstili med morilce?

Ni morilec samo tisti, ki brezpravno samolastno obsoja na smrt in ki ubija, morilec je vsak, brez razlike spo- la, ki hladnokrvno gleda, ko morilci ubijajo mirne ljudi, tako zvane »izda- jalce«, ki skriva ali pa ve, kje se skriva- jo ljudje nečiste vesti, ki prenaša orožje in strelivo, ki podpira teroriste z denarjem, hrano, obleko in obvestili. Vsi taki someščani so se sami posta- vili v isto vrsto z morilci ter bodo tudi kot taki smatrani in kaznovani.

Ljubljancani!

Zadosti nam je morilskega divjanja! Mera potrpljenja je prepolna! Čas je, da se komunistična drhal zatre!

Materi! Očeti!

Če vaše hčerke in sinovi skrivaj mo- rilecem prenašajo orožje, če za ogli opre- zajo za žrtvami, če hodijo na komuni- stične sestanke — a vi ne veste nič o tem ali nečete nič vedeti: otroke sami postavljate v morilske vrste! Materi! Ne puščajte otrok — po vaši krivdi — v smrt! Usoda vaša, vaših družin in otrok je v vaših rokah!

Protikomunistična Ljubljana

Gospodarstvo

Plačevanje mezde ob državnih praznikih

Smatrajoč za umestno odrediti, da se iz- plačuje delavcem zasebnih podjetij dnev- ni zaslužek tudi ob določenih dnevih slo- vensosti, ko se ne dela, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naslednje naredbi, ki je objavljena v »Službenem listu« 23. t. m., ki veča od 28. oktobra 1942-XX.

Ob obletnicah ustanovitve Rima (21. aprila), ustanovitve Imperija (9. maja), pohoda na Rim (28. oktobra) in ob oblet- nici Zmage (4. novembra) so zasebni de- lodajalci dolžni plačati svojim delavcem, tudi če se ne dela, normalno dnevno me- zdo.

Delavcem, ki ob navedenih prazničnih dneh iz prednjega člena ne bi delali, se mo- ra izplačati normalni zaslužek, s katerim se razume zaslužek, ki bi ga prejeli, ako bi bili delali po normalnem dnevnem urni- ku podjetja. Za akordne delavce se mora ravnati izplačilo po osnovni plači s pribit- kom najnižjega pogodbenega akordnega od- stotka. Akordnim delavcem tistih skupin, za katere nista pogodbeno določena temelj- na plača in akordni odstotek, se mora ravnati izplačilo po srednjem dnevnem zaslu- žku, ki so ga prejeli v plačilni dobi ob času slovensosti.

Delavcem, od katerih se zahteva, da ob navedenih prazničnih dneh delajo, se mora izplačati poleg normalnega zaslužka za opravljeno delo (izključno: morebitni po- višek, določen v kolektivnih pogodbah za praznično delo) še ena normalna dnevna v plačilo prednjih določb. Po teh določbah je ravnati tudi z delavci, ki jih ob zgoraj navedenih prazničnih dneh ni bilo na delo, če so bili razlogi naslednji: a) nezgoda, bo- lezen, nosečnost in porod; b) mirovanje de- la, če ni povzročeno po višji sili ali po obič- nih neodklonljivih potrebah tehničnega značaja; c) mirovanje dela zaradi delitve tedenskega delavnika na manj kakor 6 dni; d) mirovanje dela, če ga je povzročila pre- maknjen počitnik od določenega dne, ko se počitnice običajno dajejo; e) mirovanje dela kot na- domestni počitek za nedeljsko delo; f) mi- rovanje dela zaradi tega, ker so slovensosti sovpadle s prazničnim dnevom v smislu za- kona ali kolektivnih pogodb ali s prazno- vanjem kraljevnega svetniške patrona.

Za zasebne nameščence in druge delavce s stalno plačo, ki se ne spreminja zaradi morebitnih slovensosti med plačilno dobo, se uporabljajo določbe te navedbe samo, če se ob njih zahteva, da delajo na dan slovensosti. Prav tako se uporabljajo za zasebne nameščence, ki se navadno plaču- jejo po dnevih ali po urah ali kakorkoli neposredno po dejansko opravljenem delu.

Sprememba predpisov za pregledovanje klavirnih živali in mesa

Smatrajoč iz zdravstvenih razlogov za potrebno, spremiti pravilnik ministrstva za kmetištvo bivše kraljevine Jugoslavije marljivostjo in potrebno vztrajnostjo, ki jo zahtevajo ti problemi v interesu sloven- skega prebivalstva.

Po odobranju, ki je sledilo izvajanjem Visokega komisarja, je pokrajinski zdrav- ni dr. Bolestri izrekel Eksk. Grazioli v imenu vseh prisotnih globoko zahvalo in naglasil, da je Visoki komisar vsak čas pokazal veliko zanimanje za zdravstvena vprašanja v pokrajini in mu je zanje še p- sebnio hvaležno slovensko prebivalstvo.

Eksk. Grazioli je nato dvignil misel h Kralju in Duceju. Pozneje je komisija na- delovala delo pod predstvom comm. Davida.

o pregledovanju klavirnih živali in mesa, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naredbi o spremembi tega pravilnika, ki je objavljena v »Službenem listu« 23. t. m. in je na dan objave stopila v veljavo.

Čl. 23. pravilnika za pregledovanje klavir- nih živali in mesa in veterinarsko nadzor- stvo z dne 15. julija 1938 se spreminja ta- kole: »Vse klavirne živali, katerih meso je namenjeno javni porabi ali pa tudi samo ponabi v lastnkovem gospodarstvu, se morajo pred zakolom in po zakolu vete- rinarsko pregledati.«

Čl. 24. istega pravilnika se spreminja ta- kole: »V občinah, kjer je javna klavirna, se morajo goveda, bivoli, kopitarji, ovce, koze in svinje, katerih meso je namenjeno javni porabi ali tudi samo porabi v lastni- kovem gospodarstvu, klati v tej klavirni. Izjeme od določb prednjega odstavka so dopustne samo v primerih zakola v sili ali pa, kadar je zaradi nastopa kužne bolezni potreben zakol okuženih ali okužbe sum- ljivih živali na kraju samem, v slednjem primeru vedno s predhodno pooblastitvijo pokrajinskega veterinarja. V primerih, po- trebnih posebnega ozira, smejo dovoliti žu- pani, da se zakoljuje na domu živali, ka- terih meso je namenjeno samo porabi v lastniškovem gospodarstvu. Vendar je vse- le obvezen veterinarski pregled pred za- kolom in po njem. Določbe tega člena se ne nanašajo na klavna podjetja za izvoz in za konzerviranje mesa, pri katerih po- slujejo posebni veterinarji.«

Vsi drugi predpisi pravilnika ostanejo nespremenjeni.

Gospodarske vesti

== Sodelovanje med italijansko-nemškim inštitutom za morsko biologijo in nemško- grškim inštitutom za biologijo. Kakor smo že kratko poročali, je bil v Atenah usta- novljen nemško-grški inštitut za biologijo, in sicer na podlagi pogodbe, sklenjene med Nemško družbo cesarja Viljama in Akade- mijo znanosti v Atenah. Grčija je novemu inštitutu stavila na razpolago primerno po- slopje v Pireju. Nemčija pa bo uredila inštitut. Za vodjo inštituta je bil imenovan nemški biolog prof. dr. Hartman. Znanstve- na dela so se že pričela in se nanašajo na važna vprašanja morske biologije. Pri tem bo novi nemško-grški inštitut dopolnilno sodeloval z italijansko-nemškim inštitutom za morsko biologijo Adrije v Rovignu.

== Načrt plovne zveze med Baltičkim morjem in Črnim morjem. Nemški listi po- ročajo, da na merodajnih mestih proučuje- jo vprašanje gradnje prekopa med Dnje- strom in Vislo. Misel, zgraditi tako plovno zvezo, je na dani, če pogledamo zemljevid. Dnjester, ki tvori v pretežni dolžini svojega toka vzhodno mejo Besarabije, je plovno že v svojem zgornjem toku. Prav tako je plovno San že od Przemysla naprej vse do izliva v Vislo. Med Sanom in Dnjestrom naj bi se jugozapadno od Lvova zgradil zvezni prekop, ki bi bil dolg samo 70 km. V tej zvezi pripominjajo nemški listi, da znaša dolžina prekopa Dunav-Main, ki se že gradi več let, 172 km. Z zgraditvijo pre- kopa med Dnjestrom in Sanom bi bila ustvarjena izredno važna prometna zveza. Že sedaj je promet na Dnjestru zelo živa- hen in je zlasti pomemben za prevoz žita in lesa. Po zgraditvi prekopa pa bi ta vodna zveza pritegnila znaten promet bla- ga iz Bližnjega vzhoda, pa tudi iz Perzije in Indije, kakor tudi promet iz severno- zahodne Evrope v smeri proti jugovzhodu. Zanimivo je, da je zamisel gradnje tega prekopa stara že preko 125 let. Nemški inženjer Braumüller je že leta 1815 izdal tiskano spomenko pod naslovom »Najvaž- nejši prekop v Evropi, v kateri utemeljuje potrebo gradnje prekopa med Vislo in Dnje- strom.

Božič in božično drevesce

Naši ljudje poznajo tri božiče: pravi božič, to je dan Kristusovega rojstva, novo leto in dan sv. Treh kraljev, ki se imenuje mala božiča. Ime mali božič poznajo tudi Srbi, ki zvečer tako osmi dan po božiču, to je mlado ali novo leto.

Na vzhodu se je praznoval božični praznik prvotno 6. januarja, dan epifanij, torej kot spomin, da se je pojavil božji sin na zemlji. Pri tem so mislili deloma na njegovo rojstvo, deloma na poklonitev treh modrih iz Jutrove dežele, deloma na krst v Jordanu, deloma pa na njegov prvi čudež na ženitovanju v Kani.

Ko je začela cerkev smatrati za dan ustvarjanja sveta in obenem Jezusovega spočetja enakonočje, je prelozila Jezusovo rojstvo na devet mesecev pozneje, na 25. december, 6. januar je pa veljal odslej katoličanom za praznik sv. Treh kraljev. Božič je toliko kot sin boga (bog in pripona -ič, ki zaznamuje osebo po njih rodu).

S preložitvijo praznika Jezusovega rojstva na 25. december je prelozila cerkev svoj glavni praznik na čas poganškega praznovanja zimskega sončnega kresa. Božič je čas, ko se sonce poraja in začne dan rasti. Mlado sonce premaga kot junak zmaja teme, ki je vladal v dobi najdaljših noči, in ustvari nov svet. Rojstvo mladega boga, četudi je še slabotno dete, napoveduje novi čas, novo leto. Leto ne pomeni samo določene časovne dobe, ampak tudi topli čas, poletje.

Cerkev je rada izvajala podobne preložitve praznikov, da bi zatrla poganške preostanke in jih zakrila z novimi obredi, ki pa niso mogli vedno docela izpodrinuti stare navade. Večkrat se je zamenjal samo malik ali svetnik, običaji so ostali.

Ime praznika pa preide večkrat na predmet, ki je za obhajanje praznika posebno važen. Tako se imenuje pri nas božič tudi panj, ki so ga metali in ga ponekod v naših krajih še mečejo na sveti večer na ogenj. Za ta panj nam je znano z Gorizijskega in iz Istrie poleg zaznamovanja božiča tudi ime glava ali čok, iz Bele Krajine pa badnjak ali badnik.

Božič ali badnik je tolik, da gori vso noč do drugega jutra. Pogoreti mora ves, torej ne sme ugasniti. Vsaka gospodinja si je ogledala zjutraj, kako je badnik pregorel, ker je napovedovalo to marsikaj. Če se mu je n. pr. videla zgoraj luknja, se je dekla še pred letom omožila.

Kadar sem bil za božič doma, sem si z materjo vedno ogledal ostanke tlečega badnika in mati mi je razlagala, ali kažejo dobro ali slabo.

Da je predstavljal badnik ali božič še dolgo po poganški dobi vsaj hišnega boga (penata), nam izpričuje Valvasorjevo poročilo, da imajo v Istriji navado, da prinese vsak gospodar na sveti večer domov velik panj ter ga vrže v hišo na ognjišče. Ta so bila takrat, kakor so večinoma še danes v Istriji, odprta. V Beli Krajini mečejo badnike v peč (štedilnik je novodoben).

Pri večerji so Istrijani dajali tlečemu panju od vsake jedi po žlico ali kosček ter ga polivali z vinom, opominjajoč ga, naj je in pije. Darovali so mu torej kot božanstvu.

Tudi Gorizijani so mu ponujali vina ter ga polivali z njim.

Nemcem je znan badnik kot Julblock (Julfest jim je praznik zimskega sončnega svetla).

Griša Koritnik:

Hrepenenje

Duša sanja in hrepeni:
O zaželeni moj, pridil —
ti veliko upanje mojih dni,
o sonce čudežno, vidi!
S svojim skrivnostnim me ognjem ogrej,
da bom ves zdrav in sijoč,
v dno mojega mračnega bistva poglej,
o — v to grozo in noč!

Preženi mi mrak izpred oči,
da vidijo, se veselijo,
kakor otrok, ko ga mati doji,
ko čuti samó in ne ve;
saj misel je težka in mrzla ko led,
a vera opojna ko med.

Priskuten je svet ko Herodov čas,
zakrknjen v zlu so ljudje,
zanikanja duh je dihnil v nas,
omračil nam um in srce.
O jaz želim ven, v lepoto, mladost,
med dobre pastirje in v preprostost.

Popotnik sem, izgubljenec tu —
moj dom bodi bel Betlehem,
v naročju božjega miru
naj znova živeti začnem:
o moje ste jaslice, čreda in log,
ljubezen in pesem in mladi Bog!

Valo Bratina:

Beg v Egipt

Veter brlje in podi ogromne snežinke po zraku, da se vane kar celi stebri skozi temno, gluho noč... Vsa širna pokrajina je že odeta z debelo snežno odejo... Tam daleč zunaj mesta, na prostornem polju, stoji v podolgovati, ozki globeli prav majhna, skromna kočica. Zbita je iz starih tramov, neotesanih hlodov in z vseh strani skupaj zneženih desk. Tesno na kočico se naslanja majhen, majhen hlevček. V hlevčku sta dve kozli in štirje zajčki.

V kočici pa sta stari Dedek in njegov Vnuček.

Skoro na sredi kočice stoji ognjišče, nad katerim visi črn kotliček. Vnuček sedi na robu ognjišča in čita ob plapolajočem ognju »Zgodbe svetega pisma«. Dedek pa sedi na postelji, ki je zbita iz surovih lat, na katerih je naložena slama, pregrnjena s stario, zeleno konjsko odejo. Med kolena tišči mlado ovčiko, ki mu hvaležno naslanja glavo na njegove stare noge in ljubeznivo pogleduje zdej njega, zdej Vnučka, kakor da bi tudi ona poslušala »Zgodbe svetega pisma«.

V kotu, pod nizkim, lesenim stropom so pritrjene preproste jaslice...

Počasi gre Vnučka branje izpod rok. Saj je še čisto majhen in komaj da pozna vse črke. Zato še težko razume, kar čita in se večkrat ustavi in sprašuje: »Dedek, zakaj tako? Kako je to mogoče? Dedek, tega ne razumem, povej mi, prosim!«

Dedek mu tolmači, kolikor ve in zna; toda Dedek ni učen profesor, in mu pri najboljši volji ne more odgovoriti tako,

ga kresa), Angležem kot yule-clog. Poznajo ga tudi Francozi.

Ker se na božič, vse preraja in pripravljajo k novemu življenju, govori na sveti večer tudi živina ter se pogovarja o svoji in svoje hiše bodočnosti. Gospodar ji mora dati več in boljše krme kot sicer, gospodinja pa misli nanjo tudi pri peki božičnika ali poprtnika.

Na sveti večer, ponekod na staro leto, se odpira nebo. Zato je treba na badnik vso noč bdeti, da ne zamudiš po lastni krivdi sreče, da bi videl odprto nebo ter gledal in slišal marsikaj, kar se odkriva in čuje samo to noč. Noč porajajočega se leta ima vse drugačno moč kot druge noči. To je noč vstajenja umrlega sončnega junaka, čigar drevo ozeleni in se razcvete v tej noči. Tako je božično drevesce prastara podoba umrlega, prav za prav le spečega božanstva, ki zopet oživi, kakor ozeleni drevo Suho in brez listov — božični panj ali badnik — dobi v božični noči liste in življenje.

Božično drevo je torej drevo z groba sončnega junaka. V zimskem sončnem obratu ozeleni v eni noči in dobi svoje okrasje, kakor stoji okrašeno v naših hišah. Luč svečic povzbuje njegovo lepoto in nakazuje porajajočo se sonce.

Badnik mora goreti vso noč, ker je ogenj vir novega življenja.

Prvotno je bilo naše božično drevo listavec, ne iglavce, čigar veljavo kot božično drevo je prišla k nam od Nemcev. Kako to? Iglavci so vedno zeleni, torej dolgo-

živ. Njihova moč in živost naj bi prehajali na nas. Anglež si krasi za božič mizo in sobo tudi pozimi zelenim omeljem.

Vedno zelene ciprese, ki ne poznajo smrti jeseni in zime, dajejo na pokopališčih po stari veri mrtvim dušam sok življenja.

Jaslice niso poganškega izvora, so pa stara navada. Po cerkvah so jih postavljali z vsemi podobami, liki in kipci že v osmem stoletju.

Božič se je kot začetek novega življenja praznoval vedno kot dan veselja. Kot takega ga je označevalo do najnovejšega časa tudi petje pri polnočnicah, ki je bilo poskočno in razigrano. Peli niso le cerkveni pevci, ampak vse ljudstvo.

Joža Bekš:

Na sveti večer

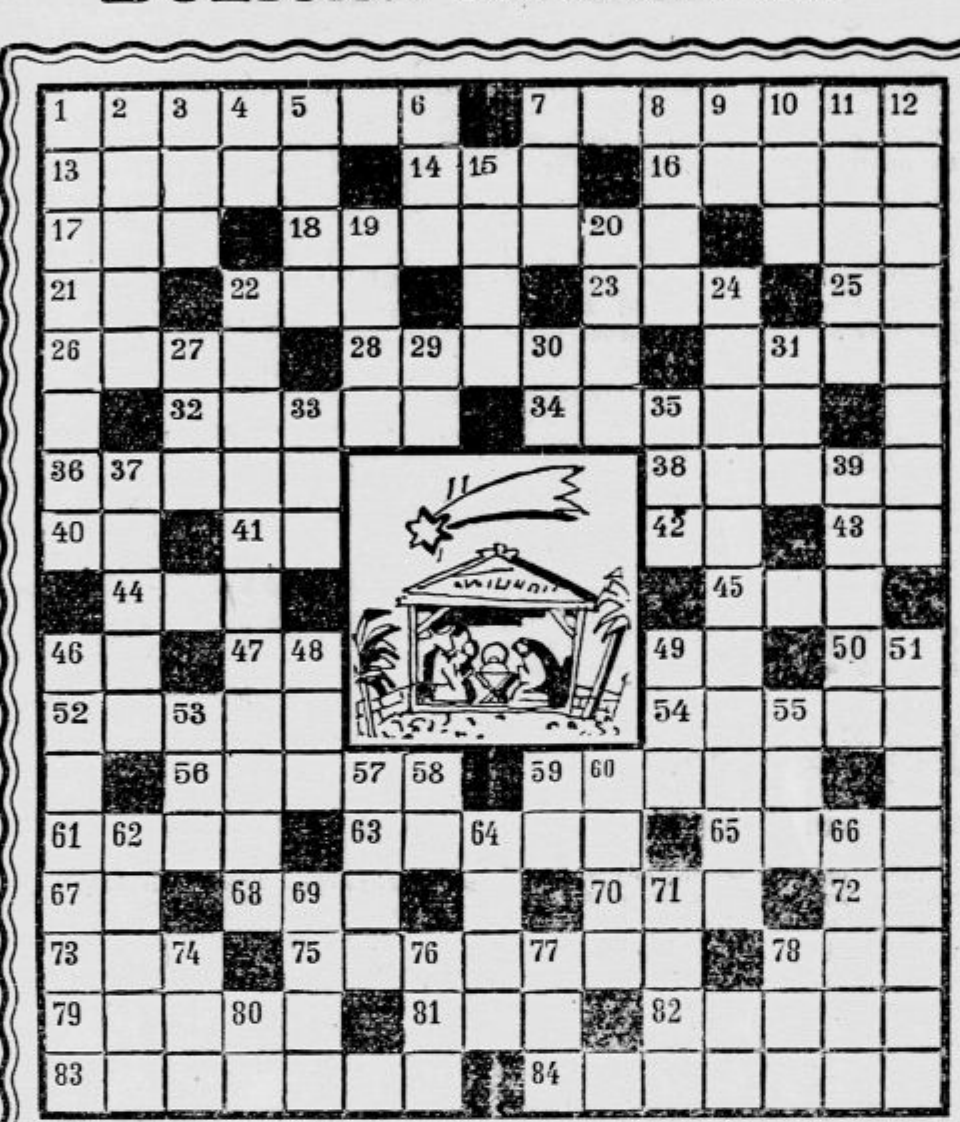
Naj rana vsaj nocoj skleti jenja
in duša blaženosti se nasrka,
ko božji mir na vsake duri trka
z napojem sladkim novega življenja!

Zaman. — Nad trdnjo se zemljó razpenja
brez zlatih luči noč, vsa trda, mrka,
in dež kot tisoč bičev v okna švrka,
ki jaslice v njih ni videti žarenja. —

Si rekel mi, da skozi zvezdo gledal
nocoj boš že ob prvem rahlem mraku
in mi kaj lepega, sin moj, povedal.

V noč gluho trdi bijejo koraki,
zaman vse bojne nade sem razpredal,
težko pod zvezdami visé oblaki. —

Božična križanka

Vodoravno: 1. krdele vojnih ladij ali letal, 2. starogrška božica smrti, 13. mesto v Rusiji, imenovano po umorjenem boljševiškem prvaku, 14. vzklík, napravljen iz glagola, ki pomeni gledati, 16. latinski rek, ki pomeni »iz bistva«, »od začetka«, 17. žuželka, 18. mesec avgust s slovenskim imenom, 21. predlog, 22. oblika glagola biti, 23. niz glas, 25. dve črki, ki izražata »začetek in konec«, 26. slonov zob, 28. južnomorsko plemo, 32. bebec (tujka), 34. opora, 36. odrezek (beseda spominja na ime slovenskega pesnika), 38. imeti (franc.), 40. osební zaimke, 41. časovni prislov, 42. povratni osebni zaimke, 43. pritrilnica, 44. zaimke ali števniki, 45. svetopisemski oče, ljubitelj vina, 46. znak za prvinjo, 47. kratka v podpisu upokojene osebe, 50. znak za plemenito prvinjo, 52. italijansko mesto, 54. nabožniki, 56. svojilni zaimke, 59. prvi svet, 61. južna rastlina, ki cvete baje vsakih sto let enkrat, 63. z bodalom vsekane rane, 65. svojilni zaimke, 67. starejša oblika osebnega zaimka, 68. velika ptica, 70. železov oksid, 72. znak za prvinjo, 73. žensko ime vrsta vrbe, 75. diferenca, 78. vrsta piva, 79. krog (tujka), 81. vek, razdobje, 82. nabitek, 83. stopica, 84. severno-ameriška država.

Navpično: 1. gospodarstvo, gospodarski urad, 2. mesto na Hrvaškem, 3. morská ožina na Malaki, 4. kakor 25. vodoravno, 5. nevera, 6. vzklík, mesto v Italiji, 7. arabska beseda, ki pomeni »vodnjak«, »studence«, pogosta v zvezi s krajevnimi imeni, 8. krsta, v množini tudi vodni žleb za milne, 9. sibirski rek, 10. tečaj, 11. pastir za drobnico, 12. razsol, 15. ime proslulega ruskega policijskega vohuna in organizatorja atentatov Azeva, 19. možko ime, 20. staroegiptska sveta ptica, 22. pripadnik iste države, 24. slovanski jezik, 27. podoba, 29. kratica za enoto plinskega pritiska, 30. grška črka, 31. osebni zaimke, 33. možko ime po domače, 35. dolga dlaka, 37. oblika glagola šivati, 39. vzor, 46. plima, butanje valov, 48. ime kitajskega modreca, 49. popolnoma nerabljen, 51. svetopisemski dežela, 53. osebni zaimke, 55. oče, 57. nadloga stiska, 58. predlog, 59. predlog, 60. slovanski slikar, ki spominja njegovo ime na vrsto žita, 62. oseba iz romana Tolstega, v kateri je pisatelj upodobil samega sebe, 64. evropska prestolnica, 66. židovski možko ime, 69. vas v bližini Ljubljane, 71. žensko ime, 74. palestinsko mesto, 76. hčerini mož, 77. žensko ime, 78. oče po arabsko, 80. pripovedna pesnitev.

Spretnje postojanke, ki jih držijo oddelki Italijanske vojske v Rusiji na vzhodni fronti

Bojišče Zemeljska obla

Ljubljana, o božiču 1942.

Če merimo sedanjo vojno z merili zadnje svetovne vojne — pravi publicist dr. Walter Schneefuss — je ne ocenjujemo pravilno. Vojna oklepnikov in letal ne zdrži primere z vojno jarkov iz leta 1914 — 1918 in fronta danes ni nobena črta, ki se da označiti z zastavicami na zemljevidu. Današnja bojišča so fronte čisto ogromnih razsežnosti. Pušavška vojna v Afriki obsega n. pr. ogromen kompleks, ne pa samo ozke pasove vzdolž obale, kjer si stojijo nasproti sile sovražnih taborov. Tudi bojišče v Rusiji si moramo predstavljati tako, da sega daleč v globočino, kjer nastopajo vrhu vsega še boljševiški partizani, katerih razdiralno delo se odigrava prav za prav šele za dejanskim bojiščem.

Sovjetska Rusija je upala, da bo pojem bojišča še bolj razširila in poglobila. Njen namen je bil pridružiti oboroženim vojskam še državljansko vojno, komunistične vstaje in najrazličnejše zarote. Te nade so danes uničene, zakaj Moskva je pač organizirala nekaj zarot in atentatov, vojaških sil pa ni mogla pritegniti k sebi na delo za svoj račun. V drugače nedosegljive predele sovražnih dežel pa je poseglo s strani osnih sil letalstvo, ki je prav krepko izvršilo in se izvršuje svoje naloge, medtem ko sovražniki Osi vzemirajo narode osnih sil samo z zračnimi napadi, ki imajo namen begati prebivalstvo.

Na bojnih pohodih skozi Poljsko, Belgijo, Jugoslavijo in tudi Francijo so bile te dežele skoraj v celoti vključene v operacije vojaškega značaja in tudi proti Angliji so Nemci nastopili v zračnem boju s stalnimi napadi. Te borbe v zraku in na zemlji so razširile stari pojem bojišča, da govorimo samo o bitki za Poljsko, za Belgijo, za Francijo, ne pa več o bitkah, ki so jih v starih časih imenovali po posameznih spopadih s krajevnimi imeni. Čudno pa je, da so se ravno v velikem sovjetskem prostoru odločitve odigravale na manjših krajih. Dobile so svoje označbe povečini na podlagi nemških uspehov. Tako govorimo o bitki pri Bjalostoku in Minsku, o bitki med Brjanskom in Vjazmo itd. V to vrsto spada tudi bitka za Stalingrad, medtem ko ima borba za Kavkaz bolj podeželsko obsežnost.

Tej razsežnosti borb na kopnem odgovarja nekako tudi razširjen boj na morju, o čemur se lahko uverimo, če vzamemo v poštev n. pr. sodelovanje med nemškimi in japonskimi podmornicami. Očitno je ta vojna, lahko rečemo, brezmejna. Pojem nove pomorske bitke na veliko razdaljo in na daljši čas je nekaj popolnoma novega, prav tako kakor sodelovanje kopne vojske, mornarice in zračnega ladjevja, kar spoznamo lahko posebno pri operacijah v vodovju okrog Avstralije. V prvi svetovni vojni so udeleženci doživljali bitke krajevnega značaja n. pr. v Flandriji in Charnepagni. Pomorske operacije, kakor so se vršile pri Salomonih ali Santa Cruzu, pomenijo v voljni zgodovini popolnoma novo poglavje. Če je fronta postala bojišče v širšem pomenu besede, so se spremenili tudi pogoji modernega vojevanja zlasti v pogledu rezerv, preskrbe itd. naravnost do neskončnosti. Samo s tega vidika lahko ocenimo kako je prišlo do tega, da tvori zaledje nasprotnikov Osi danes Amerika. Od tam gredo danes žile borečih se front preko morij in kontinentov kakor so nekoč korakale vojske čez gorovja in reke. Pomorska pota Amerike, ki gredo čez Ledeno morje v Murmanski, čez srednji Atlantski ocean v Zapadno Afriko ter čez črno celino do Nila in v Egipt, so naravnost fantastično dolga. Preskrba preko Tihnega oceana do Avstralije in Indije pa prekaša v pogledu dolžine polovico obsega

naše zemlje in doseže najdaljšo pot, ki je sploh mogoča na našem planetu. Na vseh sedmerih svetovnih morjih se danes udeležujejo nemške podmornice, ki ogrožajo sovražnika in uničujejo njegove tovore.

Malo je veselih, ki so kos vojni takšne razsežnosti. Kajti takšno bojevanje zraste vojskujoci se stranki lahko čez glavo. Če mu je kos, pa jo tudi lahko nagradi s tem, da jo povzdigne iz kategorije veselih na stopnjo svetovne sile z vsemi prilastki moči in vpliva, ki odgovarjajo temu položaju. Ogronna vzhodna fronta Nemčije sega v bistvu od generala Dietla do maršala Rommla, od Lednega morja do Sahare čez dežele in morja, ki si jih v prejšnjih časih nismo mogli niti predstavljati. Če se je prej govorilo o bojišču od Biskajskega zaliva do Kirkenesa, je treba danes ta pojem še bolj razširiti, kajti fronta sega zdaj že od Murmanskega do Tuapseja. Od teh baz operirajo nemške podmornice do ameriških vod, vozijo mimo najjužnejše točke Afrike ter se z uspehom udeležujejo v bližini azijskega kontinenta. Če to premislimo, še le spoznamo, kako ogromna je nemška vojaška moč. Krivični so očitki, da pomaga Nemčiji nekakšna »peta kolona«. Njena »peta kolona« ni nič drugega kakor duh nove dobe, v imenu katerega vodi Nemčija to vojno in zaradi katere se vsak dan pripravljajo na poletje preko vseh delov sveta.

V tej zvezi je treba premotriti tudi učinkovitost Italije, ki je s svojimi vojaškimi sredstvi na delu od Ilmenskega jezera do Libije, od Roda in Krete do Francije in katere podmornice so že našle pot iz zaprtega Sredozemskega morja v daljave Atlantskega oceana. Tudi tu igra glavnega vlogo duh, ki oplaja vse te podvige. Ta duh sega od Turčije do Španije in Portugalske ter vpliva na sorodne narode na drugi polovici zemeljske oble. Japonska si je takisto svoj življenski prostor že priborila. Danes obvlada ves prostor vzhodne Azije, se bori na Tihem in Indijanskem oceanu, od Madagaskarja do Aleutov.

Britanska moč utripa samo še na dveh tenkih nitkah. Prva sega od vzhodne meje Indije do zapadne meje Egipta, od Indijskega oceana do vzhodne obale Afrike. Druga se začneja v Angliji, nasproti nemškim stražam ob Rokavskem prelivu, končuje pa se v objemu Roosevelta, ki si prizadeva, da bi z britskim imperijem nadomestil to, kar je Amerika izgubila v Aziji. Anglija sama je prišla na tej poti Ameriki nasproti s tem, da je začela ropati v francoski Siriji, Iraku, Iranu in pa Madagaskarju. Tukaj vidimo novo razširjenje vojne, ki ne pozna nobenih meja. Kajti to je že fronta proti lastnemu zavezniku.

V tej točki si trije zavezniki nimajo kaj očitati med seboj. Zakaj tudi Amerika si je že priskrbelo nadomestilo za bogastva, katera ji je odvzela Japonska s Filipini in v nepregledni Kitajski. V poštev pridejo pa še Avstralija in Afrika od Libije do Abesinije. Tudi Sovjetska Rusija uporablja svojo staro taktiko, ki ne uspeva več v Evropi, proti svojim zaveznikom. Stalin je izgubil zapadne obmejne dežele: Ukrajino, Krim in Kavkaz ter začel zdaj rovariti v Angliji in Indiji, seveda pa tudi v srednjeevropskih deželah in v Južni Ameriki.

Lahko se torej reče, da je danes ves zemeljski prostor ogromno bojišče. Vsi vidimo in občutimo, kaj se pravi doživljati svetovno vojno. Da v teh razmerah z današnjimi gospodarskimi posledicami tiste države, ki so ostale nevtralne, niso nobeni otoki blaženih, je popolnoma razumljivo. In prav to vodi države, narode in ljudi do spoznanja, da najboljšje rine skozi današnji čas tisti, ki sprejema boj z odprtimi očmi in največjimi napori.

drugih stvari! Pa, kaj bi tisto! Zdej sem lepo na toplem. In imam tebe, da mi delaš družbo in imam ovčko, da jo stiskam k sebi... V hlevčku pa imava še zajčke, koze in še toliko in toliko lepih reči!

»Pa res, Dedek, na to pa nisem pomislil.«

»Da, da, tako je, sinko moj! Pomisli, če bi morala zdajle, ponoči, v mrazu in snegu na pot, na dolgo pot, in ne bi vedela, kam bova lačna in trudna glavó položila!«

»Kakor sveta družina, ko je bežala v Egipt! Ali sta dolgo hodila, Dedek?«

»Kdo?«

»Sveti Jožef in Marija z Jezusčkom?«

»Dolgo, dolgo, sinko.«

»Pa nista nič počivala?«

»I, seveda sta, sinko. Pri pastirjih.«

»Pri pastirjih? Potem bi pa lahko prišli tudi k naini, Dedek!«

»Tudi, zakaj pa ne?«

»Eh, Dedek, to kar tako praviš. Kaj bi na midva naredila, če bi se res oglasili? Tega pa ne pomisliš, Dedek!«

»I, kaj? Sprejela bi jih in pogostila.«

Vnuček se skoro zasmaje: »S čim neki, saj nič nimava!«

»Kako, da ne! Imava kozje mleko, imava še pol koša krompirja, in še dva jajčka tudi imava. Enega za Marijo, enega pa za Jezusčka.«

»Kaj pa za Jožefa?«

»Jožef bo pa krompir...«

Ono, sam krompir! Ali ne bo hud?«

»Ne bo, nič ne bo. Sveti Jožef je vsega vajen.«

»Jaz bi mu dal pa še jabolč in orehov, Dedek.«

»O, seveda, kje jih boš pa vzel?«

Saj jih imam še od svetega Miklavža! Jabolč imam še pet, orehov pa dvanajst!«

In že potegne izpod vzglavja vrečico, ki je bila nekoč izpod Dedkovega plašča, in streže iz nje natančno toliko sadežev, kolikor jih je bil napovedal.

»O, glej ga no, fanta,« se nalašč začudi Dedek, »kakšne zaloge kopiči na mojem veleposvetu! Saj bi lahko začel kar eksport z deželnimi pridejli! Tiil, če te zalotijo, bodo naju oba zaprili!«

Dedek potrpejli Vnučka po ramenu, ko da bi hotel reči: »si že priden, da znaš tako varčevati, in oba se veselo smejeta.

Potem se privije Vnuček k Dedku in ves v skrbih nadaljuje: »Dedek, ti se norčuješ, ampak stvar je resna! Pomisli, če bi res vstopili in prosili prenočišča! Kam bi jih spravila spat? Saj nimava prostora!«

»Eh, pri revežih je vedno prostor. Kjer je za enega, je tudi za dva — dobro srce vse zmore in vse premaga. Tu sem, vidiš, na najine pernice bi legla, se norčuje Dedek. Midva, vidiš, midva bi spala pa na slami, na tleh.«

Vnuček je tako zaverovan v svojo misel, da niti ne opazi, da jemlje Dedek vso reč bolj za šalo. Kakor, da je njegova otroška želja postala že resnica, vzklíne s svetlim glasom: »Saj res, Dedek! To bi bilo lepo! In zopet ga zaskrbi: »Kaj pa Jezusček, ali ga ne bo zeblo?«

»Kaj še, saj bova kurila. Pa še ovčko mu dava, da ga bo grela.«

»Vnuček v čistem hrepenenju: »Joj, Dedek, da bi le prišli!«

Tam zunaj zatuli silen veter. Zdi se, kakor da hoče porušiti kočico. Streha se, zaziblje, in tramovje zaškriplje. Vnuček se preplašeno privije k Dedku. Dedek ga pri-

Kronika

Srečen Božič

želi naročnikom, sodrudi-
kom, oglaševalcem, čitate-
ljem in prijateljem

„JUTRO“

Prihodnja redna številka »Jutra« bo
izšla v ponedeljek zvečer, ponedeljsko
»Jutro« pa v nedeljo zvečer.

• Enaindvajseti odlikovane s hrastovim
listom z meči. Hitler je odlikoval general-
nega majorja Karla Eibla, poveljnika pe-
hotne divizije, s hrastovim listom z meči
k viteškemu križu železnega križa. Ge-
neralni major Eibl je enaindvajseti vojak
nemške armade, ki mu je bilo izročeno
omenjeno visoko odlikovanje.

• Nov italijanski diplomatski zastopnik
pri danski vladi. Danska vlada je pristala
na imenovanje novega italijanskega mini-
stra v Kodaču, markiza Diane.

• Papeževi odpasli med vojnimi ujet-
niki. Iz Rima poročajo, da bodo papeški
nuncij in drugi odpasli Vatikana tudi
letos za božič obiskali taborišča ujetnikov;
jim sporočili papežev pozdrave ter jim iz-
ročili podobice in majhne darove.

• Smrt admirala Grafagnia. V Genovi je
umrl 99letni divizijski admiral v pokloju
Luigi Grafagni. Bil je eden najbolj znanih
pomorskih italijanskih vojni mornarice
ter se je svoj čas udeležil bitke pri Lissi.

• Smrt senatorja Sallucija. V Rimu je
umrl senator Alberto Sallucci, rojen leta
1864. Posvetil se je pravniški stroki in je
dosegel stopnjo državnega tožila pri viš-
jem sodišču. Kot tak je vodil niz velikih
procesov, v katerih je pokazal velike izkuš-
nje v svoji stroki. Sallucci je bil med fa-
šisti, ki so se takoj v začetku pridružili
gibanju.

• Tretji vojni božič med italijanskimi
vojaki. Fašistična stranka je poskrbela,
da bodo za letošnje božične praznike ob-
darovani vojniki italijanske vojske na Car-
su. V ta namen je zvezni tajnik Spangaro
obiskal razne kraje ter izročil vojakom
nad 3000 božičnih zavojčkov. Razdelil je
darove tudi med miličnike.

• Nov čuvár madžarske kronske. Na pred-
log državnega upravitelja je bil na mesto
umrlega čuvarja madžarske kraljevske kro-
ne grof Taborja Telesija poklican pod-
predsednik gonje zbornice baron Albert
Radvansky. Urad čuvarja kronske na Ma-
đarskem je utemeljen v ustavi. Insignije
kronske se v nasprotju z drugimi evropskimi
vladavimi ne naslanjajo na kralja ali kralje-
vo rodbino, temveč na narod.

• Rok za segrevanje stanovanj v Triestu
se je začel 1. decembra in bo zaključen
31. marca. V prostorih se ne sme kuriti
pred 9. uro zjutraj in ne po 18. zvečer.
Temperatura v zakurjenih prostorih ne sme
presežati 20° C.

• Prvi vojni pilot v bivši Avstriji je
bil polkovnik Hans Umlauf-Frankwell. Ki
je pred 10 leti umrl. Njemu se je leta 1911
kot prvemu posrečilo preleteti progo med
Dunajem in Budimpešto brez pristanka.
Poskusi letenja z motornimi letali so bili
tedaj šele v povojih. V Avstriji je bilo
prvo letalo zgrajeno šele leto dni pred
Umlaufovim uspehom. Za polet Dunaj-
Budimpešta je bila razpisana nagrada
20.000 kron in nihče tedaj ni mislil, da jo
bo dobil Avstrijec. Polkovnik Umlauf se je
nazadnje le ojunaki in prav njemu se je
posrečilo ob lepem vremenu preleteti
220 km dolgo progo v razmeroma kratkem
času 2 ur in 22 minut. Na Dunaju so bili
nad njegovim uspehom silno navdušeni.
Tudi povratni let se je kljub neugodnemu
vremenu pogumnemu letalcu posrečil. Pri
pristaniku pa se mu je zgodila nezgoda. Ko-
leso letala so zadela v jarek, tako da se je
letalo prevrnilo. Pilot Umlauf pa je ostal
nepoškodovan. Avstrijska armada je imela
tedaj 6 častnikov, ki so bili letalski piloti.
Polkovnik Umlauf-Frankwell je prvi do-
bil naziv vojnega pilota avstrijske armade.
V prvi svetovni vojni se je udeležil bojev
na Soči, v Rusiji in Flandriji, nazadnje pa
je bil vrhovni poveljnik avstrijskih letal-
skih čet na južnem bojišču. Po razslu-
ju je stopil v pokoj in se posvetil svojemu
poslovu na Nižem Avstrijskem.

• 130 milijonov živilskih nakaznic. V
Zedinjenih državah bodo v kratkem dovr-
šili največje tipografsko delo na svetu.
Natisnili bodo 130 milijonov živilskih na-
kaznic, ki pridejo v promet v januarju
1943.

• Zlca za kmetovalce, potrebna pri polj-
skih delih, se bo dobivala po odredbi mini-
strstva za poljedelstvo v Rimu v teku pri-

hodnjega leta na podlagi posebnih nakazil.
Pri tem se bo posebno štedljivo postopalo
z dovoljenjem pocinkane žice.

• Uspešen lov na korale. Te dni je bil za-
ključen za letošnje leto lov na korale v
sardinskih vodah. Ne glede na vojno stan-
je, ki ovira dela te vrste, je uspeh nad pri-
čakovanje velik. Lovci so pospravili kora-
le, za katere so iztržili nad 2 milijona lir.

• Železniška nesreča v Spaniji. V bližini
Samance se je prekrucil v reko tovorni
vlak z 29 vagoni blaga. Nesreča je zahteva-
la tudi več človeških življenj.

• Strop se je udrl. Dva zidarja Arturo
Morigi in Giulio Paganti sta bila zaposlena
pri popravilu lokala v tvornici Ansaldo v
Corniglianu. Med njunim delom se je udrl
strop ter ju zasul. Oba delavca so z veliko
težavo potegnili izpod razvalin. Posebno
težke poškodbe ima Morigi, ki je dobi tudi
pretres možganov.

• Čudna osveta. Nekl deček iz Uddevalle
se je napotil v Stockholm, da bi bil sprejet
od švedskega kralja. Ošel je v kraljevo
palačo in zahteval, naj ga odvedo k vladar-
ju, toda njegovo zahtevo so zavrnili ter so
mu pokazali samo kraljeve sobane. To je
na dečka tako vplivalo, da je sklenil iz ma-
ščevanja zažgati tiskarno lista »Bohuspo-
stene«, ne da bi imel za to kakšer vzrok.
Res se mu je posrečilo priti v tiskarno in
zakuriti ogenj. Nastal je velik požar, ki so
ga morali gasiti vso noč, da ni poslopje
zgorelo do tal.

• Smrt v brivskem salonu. V Ferrari je
prišel te dni k nekemu brivcu 63letni Se-
condo Gardi. Usedel se je na stol in čakal,
da bi mu brivec namilil brado. To delo pa
se je izkazalo za odvisno, kajti ko je briv-
ski pomočnik pristopil k možu, da bi ga
obril, je opazil, da ima pred seboj mrljica.
Moža je bila zadela srčna kap.

• Vodnikova družba sporoča svojim so-
delavcem — poverjenikom in vsem članom,
da so izšle Vodnikove knjige in sicer Vod-
nikova priručnik za leto 1943. In Janka Kača
poveš »Na novinah«. Člani prejmejo
knjige pri svojih poverjenikih, direktni
člani pa v pisarni Vodnikove družbe v Puc-
cinjevi ulici 5. Letošnja članarina znaša
16 lir in odpravnina 1 a 2 liri.

• Dva vojuna obsojena na smrt. Pred
posebnim sodiščem za zaščito države v Ri-
mu sta bila obsojena na smrt Giacomazzi
Giuseppe iz Wormsa v Nemčiji ter Vacca
Ettore iz Sassarija. Oba sta bila obtožena,
da sta sporočala sovražniški vesti o giba-
nju čet in ladij, o vojaških skladiščih ter
gradnjah v ladjedelnici. Obsojenca sta bila
že usmrčena.

• Obtožena Cecilie Sorel. Na javni dražbi
v Parizu je bila nedavno prodana slika, ka-
tere lastnica je bila znana igralka, Cecilie
Sorel, za pol milijona frankov. Slika je bila
cenjena kot starinska. Zdelo pa so kupci
prišli na to, da je ponarejena, zaradi česar
so vložili proti Sorelovi ovadbo zaradi po-
kušnje goljufije.

• Vaš stari pokvarjeni in že dolgo časa
nečisti pisalni stroj lahko samo čudež
popravi; ali pa strokovna delavnica »Eve-
rest«, Ljubljana, Prešernova ul. 44. Za vsa
popravila jamčimo. Cene zmerne. Za vsa
večja popravila zahtevajte proračun. »Eve-
rest Service«.

• Zaprte restavracije. V Parizu so po
odredbi policije zaprli 169 restavracij, o
katerih so dognali, da so v njih stregli
gostom brez predpisanih živilskih nakaz-
nic. Ukrep ostane v veljavi več mesecev.

• Novi tečaj knjigovodstva, stenografi-
je, strojepljisa, jezikov itd. prične 7. janu-
arja. Posebni oddelek tudi za dijake, pri-
poročljivo zlasti za one, ki letos ne ob-
iskujejo državnih šol. Informacije in pri-
jave od 2. januarja dalje. Učnina zmerne.
Prospekti na razpolago: Trgovsko učilišče
»Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domo-
branska 15.

• Ravajte se vsi po letošnji devizi: Vo-
nikove knjige na vsaki slovenski mizi!

• Zboljšanje prehrane v Belgiji. Iz ber-
linskih virov beležijo, da se je stanje pre-
hrane v zasedeni Belgiji izboljšalo, kar
priznavajo tudi sovražniški osmišil. Ob-
lasti so zvišale obroko mesa in krompirja.
Obe živilji, kakor tudi druga živila, se do-
deljujejo zdaj prebivalstvu v popolnem
redu.

• Kdo ima pravico do olja? V Rimu je
izšla naredba, ki pojasnjuje, da sme zadr-
žati vsak pridelovalec zase in za vsakega
člana svoje družine po 10 litrov olja na
osebo. Za družinsko skupnost, ki ima prav-
ico do te količine olja, so vsi polji oči-
li živilskih članov tudi vsi hišni posli,
dojem so lastniki oljnih nasadov, ki sami
ne obdelujejo zemlje, upravičeni zadržati
za svojo osebo po 10 litrov olja, za svoje
družinske člane pa po 5 litrov olja na gla-
vo.

tisne k sebi in oba čakata, kaj se bo zgo-
dilo...

Pred kočo pa se ta trenutek iztrgata iz
snežnega meteža dve plašni senci: mož in
žena. Oče in mati. Oče, oblečen v lahno
haljo, ima v roki dolgo, debelo palico in
culo. Mati, zavita v nekakšno pregrinjalo,
pa noli v naročju otroka, ki ga privija k
sebi. Zdi se, kakor da beži sveta družina
pred Herodežem. Ko prideta že skoro do
kočice, se nenadoma ustavita.

»Glej, luč,« pravi Oče Materi. Ljudje so.
Počakaj! Potrkam. Mogoče se naju usmi-
ljajo...»

»Poskusiva!« pravi Mati udano in v
upanju, da se jima bo morda vendarle po-
srečilo dobiti zavetja.

Oče počke v temi vrata in nalahno, sko-
ro plaho potrkaja.

Vnuček in Dedek, ki se jima je že prej
zdelo, da slišita glasove, še bolj prisluh-
neta in Vnuček se izvije tesno iz grla:
»Joj, Dedek, kdo je?«

Celo Dedku je postalo malo čudno, ven-
dar tega noče pokazati in mirno stopi proti
vratom: »Ob tej pozni uri? Le nič se ne
boj, sinko! Pogledajmo! In že odpre vrata,
toda previdno, komaj za dobro španjo.

»Dobri ljudje, zajela naju je noč in zdaj
ne veva, ne kod, ne kam... Dajte, pustite,
da se malo oddahneva pri vas!«

»Sta že kje vprašala?«

»Sva, a povsod so naju odnali: »Pojdita
k ciganom!« se rekli: In sva potrkala še
pri vas.«

»No, cigani sicer nismo,« se dela Dedek
užaljenega, »a nič ne de. Le vstopita in
odpočijta se!«

»Bodite zahvaljeni in Bog vam povrni.«
»Zahvaljeni v imenu Otkoka!« se zahva-

ljujeta Oče in Mati in že vstopata, vsa
hvaležna, v skromno kočico.

»Sinko?« vpraša Dedek Mater, kažoč na
dete v njenem naročju.

»Da, deček,« dahne mati, komaj slišno.
»Bog mu daj zdravje! Sedita!« ju po-
vabi Dedek.

Vnuček, ki se je doslej držal Dedka in
plahu opazoval novodošle, prime Mater za
roko in jo ljubeznivo povede k postelji.
Mati mu voljno sledi in ko sede na posteljo
k vzglavju, ga poboža in se mu z ginje-
nim glasom zahvali. Poleg nje na stol, bli-
že ognjišča je sedel Oče in je prav tako
ginjen gledal Vnučka.

»Mraz je, a kurili bomo. Tu se pogrejeta
ob ognjišču,« se tiho smehljiva Dedek, dvigne
z ognjišča majhno latvičko in ponudi:
»Malo toplega mleka?«

Vnuček se naglo zavrti, vzame Dedku
latvičko iz rok in jo izroči Materi: »Malo
imamo, a radi damo.« Potem naglo izve-
leče izpod blazine svojo zalogo jabolk in
orehov in jo strese, brez besed, materi v
naročje.

»Le brez skrbi vzemite! Ubogi smo, a
pošten!« pripomni Dedek, ko vidi Mater, da
v zadregi ne ve kaj bi.

»Prihajata od daleč?«

»Daleč... Vse nam je do tal pogorelo.
Naš dom je uničen... Trudni smo.« S te-
žkimi vzdihli odgovarja Oče.

»Pripravili bomo malo večerje, potem se
odpočijemo,« tolaži Dedek in že šari po
žerjavici na ognjišču.

Vnuček naglo vzame ovčko v naročje in
plane k vratom: »Grem po slamo v hlev-
ček, Dedek!«

»Počakaj, greva skupaj.«

»Hvala, srčna vama hvala!« se izvije iz
Očetovih ust.

IZ LJUBLJANE

— Spremenljivo vreme za božič. Vse
kaže, da nas boče zima s svojim nastopom
močno presenetiti. Ko je nastopila svoja
vlada, je takoj jutraj potisnila živo srebro
na 3° C nad ničlo. Čez dan se je nato
ozračje v torek segrelo na 6,6° C. V sredo
zjutraj smo zabeležili 6° C. Imeli smo nato
krasen dan, sonce je sijalo kakor v naj-
lepši pomladi in živo srebro je zabeležilo
8,3° C. Toda v noči od srede na četrtek
se je nebo močno poclajčilo in ozračje se
je ohladilo. Včeraj zjutraj smo imeli ko-
maj 3,2° C, nebo je dalje ostalo sivo, da si
skoraj lahko obetamo smeg. — Življenje v
Ljubljani je bilo pred prazniki prav živahno
razgibano, razvijala se je kupčija po trgo-
vinah, še bolj živahno pa je bilo na živil-
skih trgih in pri mesarjih. Tudi božični gaj
na Kongresnem trgu se je čez noč obnovil.
Prišla so na trg prav lepa drevesca in do-
biti je bilo tudi zadosti mahu.

— Slikar France Mihelič in kipar Tine
Kos. To pot prireja salon Jake Oražma v
Pražakovi ulici privrkat umetnostno raz-
stavo dveh naših najbolj vidnih predstav-
nikov likovne umetnosti. Slikar France Mi-
helič razstavlja nekaj portretov, pokraj-
inske motive z Barja ter žanrske kompozicije
iz življenja našega ljudstva. Kos pa je raz-
stavil nekaj kipov iz različnega lesa, por-
tetre in majhno plastiko iz žgane glinice. Vse
razstavljene umetnine žanjejo splošno pri-
znanje. Razstava je odprta tudi čez božične
praznike.

— IV. sinfonični koncert našega sinfo-
ničnega orkestra pod vodstvom dirigenta
Karla Rupla se bo vršil definitivno v po-
nedeljek 28. t. m. z naslednjim sporedom:
1. Corelli: Sarabanda, Giga, Badineria, tri-
je staroklasici; 2. Oster: Religioso;
3. Bach: Koncert v a-molu za violin-solo
in godalni orkester. Violin-solo bo igrala
ga. Francka Ornik-Rojčeva; 4. Beethoven:
Sedma sinfonia v a-duru. Koncert bo v
veliki uniojski dvorani. Začetek točno ob
18. uri. Kupljene vstopnice ostanejo v velj-
avi. Knjigarna Glasbene Matice pa ima
še nekaj sedežev po 11, 9 in 7 lir na raz-
polago.

— Razstava Mušič - Sedej - Zonič v
Jakopičevem paviljonu bo odprta tudi čez
božične praznike. V nedeljo 27. t. m. bo
vodil po razstavi slikar prof. Ivan Vavpo-
tič. Opazjamo obnovo obnovo na uspeho in
kvalitetno razstavo.

— Jezikovni tečaji — italijanski, nem-
ški, francoski itd. — v središču mesta pri
Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2
— prične začetkom januarja. Pouk dopol-
ne, popoldne ali zvečer (po želji) v za-
četnem, nadaljevalnem ali konverzacijs-
kem oddelku. Najuspešnejša učna metoda.
Tečaji so uradno dovoljeni. Vpisovanje in
informacije dnevno do 19. ure.

— Ni vseeno, kakšen trak za pisalni
stroj si nabavite. Enkrat napravite poiz-
kus s trakom »Imperial« ali »Everest«, ki
piše čisto ter je napravljen iz prvostvne-
ga materiala in je trpežen. Dobi se le pri
tvrdki Everest, Prešernova ul. 44.

ISKRENA HVALA!

Gospodu primariju dr. Josipu Pogačniku,
šefu otolskega oddelka splošne bolnice v
Ljubljani se za spretno in urno operacijo in
za požrtvovalno nego, s čimer mi je rešil
življenje, tem potom še enkrat najiskre-
nejše zahvaljujem.

Tudi vsem ostalim gg. zdravnikom na
oddelku in vsem častitim sestram za vso
skrb in paznjo, ki so mi jo posvečali, moja
najtoplejša zahvala.

KRISTA ROGARJEVA

ZA BOŽIČ SE SPOMNITE NAJBED-
NEJSIH — SLEPIH. DARUJTE DRU-
STVU SLEPIH!

GOSPODJE, POZOR!

KLOBUČARNA „PAJK“

Vam strokovno osnaži, preoblika
in prebarva Vaš klobuk, da zgleda
kot nov. Lastna delavnica. Zaloga
novih klobukov.

Se priporoča RUDOLF PAJK, Ljub-
ljana, Sv. Petra cesta št. 38, Mikloš-
čeva cesta 12. Nasproti hotela Union.

KINO MOSTE

Za praznike najboljši Giglijev film

Mama

Vse praznične dni bodo tri predstave:
ob 13.30, 15.30 in 17.30

Predprodaja dnevno od 13.30 dalje

Mati pa odvijte otroka, da se mu vidi
obrazek in dahne komaj slišno: »V imenu
Sina!«

Vnuček pogleda otroka in ga ginjen bo-
ža. Mati mu ga prepusti, da ga vzame v
naročje. Tedaj se Vnuček ne more več
premagovati: stisne ga k sebi in poljubi,
ter z milim glasom, ljubko, čisto otroško
vzklikne: »Božiček!«

Potem pogleda Mater, z mlo prošnjo:
»Mamica, naj bo naš!«

Mati ga skoro do solz ginjena pogleda
in ga ljubeznivo poboža, potem nagne po-
časi glav, kakor bi hotela reči: »Naj bo!«

Vnuček pa ves blažen vzkipi: »Dedek,
poglej, naš Božiček! In v tej blaženi sre-
či stiska in objema Otkoka.

Da, sinko, naš Božiček!«

Mati zahtni in v drhtečem plaču objema
Vnučka in Otkoka...

Od daleč zadoni ubrano zvonjenje in
narašča do močnega fortisima v veli-
čestno božično pesem... Vsi so obmol-
nili. Iz tega svečanega molka se oglasi
Vnuček s tiho pobožnostjo: »Dedek, pol-
nočna pesem! Ali naj prižgem lučke?«

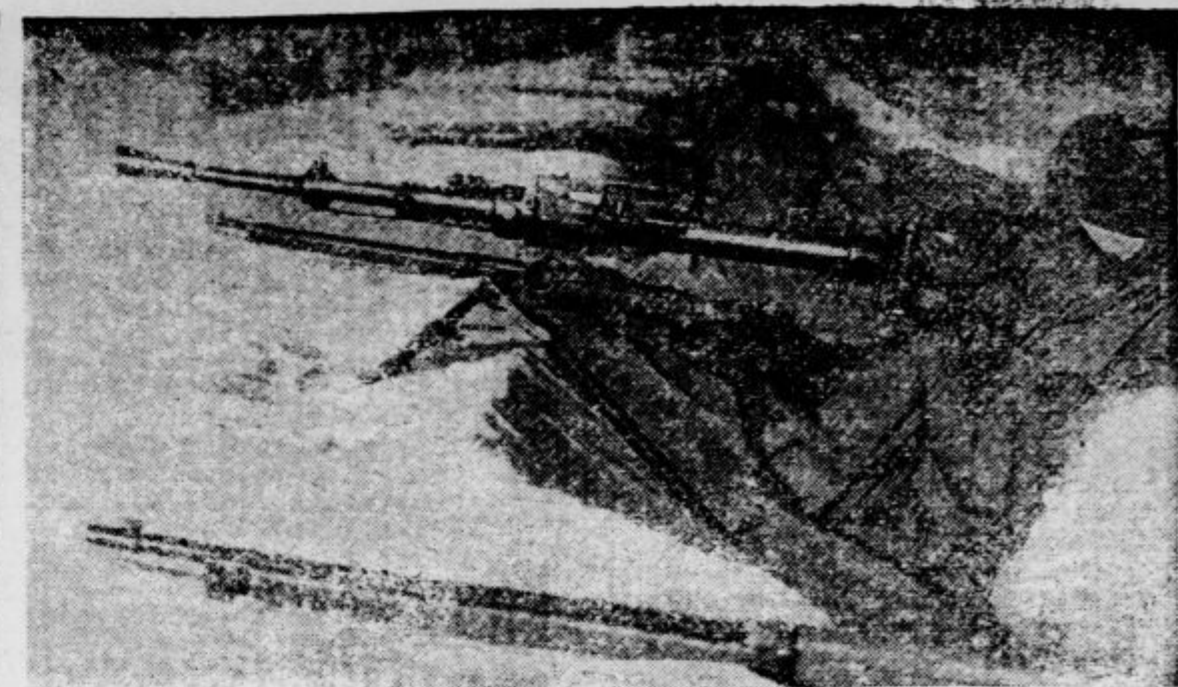
Dedek, ves srečen, da je mogel storiti
zopet nekaj dobrega, hiti: »Prižgi, prižgi.
sinko! Jaz pa zažgem dišeče kadilo. In
zapeli bomo pesem, na čast Bogu, ki se je
rodil to noč, da bi svet odrešil...«

Ob jaslicah v kotu že plapolajo sve-
čke... Po izbi je zadila duhteča kadilo...
Zunaj, tam daleč neke doné zvon-
vi, kakor brnenje harfe iz vesolstva.

V najskromnejši kočici, tam daleč zu-
naj v polju je zbranih pet jaslicami pet
čistih src, ki utripajo v pesmi:

»Sveta noč, blažena noč...«

...

Oddelki italijanskih saharških čet v borbi v južni Libiji

u— Praznično zdravniško dežurno slu-
žbo bo opravljal od četrtka od 20. ure zve-
čer do sobote do 8. ure zjutraj mestni
zdravnik dr. Debelak Gvido, Ljubljana,
Bleivseva cesta 62.

u— Nedeljsko zdravniško dežurno službo
bo opravljal od sobote od 20. ure do pone-
deljka do 8. ure mestni zdravnik dr. Lo-
gar Ivan, Ljubljana, Rimska cesta 7.

u— Za gluho nemo deco v spomin umrle
g. Ane Javornikove iz Zalne darujeta inž.
Stiglic Franjo in Albina Lir 200.

u— Podloge za pisalne stroje iz še pr-
vostvnege materiala, sposobne tudi za se-
deže v pisarnah, dobite najceneje pr
tvrdki Everest, Prešernova ul. 44. Cena 85
lir.

u— Učite se strojepljisa! Novi eno-
dvo- in trimesečni tečaj prične 7. januarja.
Najuspešnejša desetsturna učna metoda.
Specialna strojepljisa šola: Največja mo-
derna strojepljisa, raznovrstni stroji. Uč-
nina zmerne! Posebni tečaji tudi za knji-
govodstvo, stenografijo, italijanščino itd.
Informacije in prijave od 2. januarja da-
lje. Novi prospekti s slikami na razpolo-
go: Trgovsko učilišče »Christofor učni za-
vod«, Ljubljana, Domobranska 15.

u— Meso na nakaznice Zveze dela, ki so
bile razdeljene na delavski božični prire-
dili, se bo delilo v torek dne 29. decem-
bra. Nakaznice se morajo popisati.

u— Za božične praznike bomo točili iz-
vrstna sortirana vina: bela, rdeča in črna
tudi čez ulico. Se priporoča gostilna Lovšin,
Gradišče št. 13.

Z Gorenjskega

Varietetni večer v Kranju. Nedavno je
v Kranju gostovala skupina raznih varietej-
skih umetnikov. Anita Bergova je izvajala
različne plesne, nato je Ety van Veen pola-
psmi ob spremljevanju kitajskih kitar. Ko-
mič Jorgert je izvajal razne humoristične
trčke, naposled pa je nastopil čarovnik Al-
bert Schaffer. Ta skupina je nastopala že
pred raznimi vojaškimi enotami v Bolga-
riji, Rumuniji in na Grškem.

Koroški deželni zavod za zavarovanje zo-
per požare je začel svoje poslovanje v
vseh gorenjskih okrajih kakor tudi v Meži-
ski dolini. Postavljeni so bili poverjeniki za
posamezne občine. Imena so objavljena v
gorenjskem tedniku z dne 19. t. m. Zavod
zavaruje zoper požare v dom, tatvino ter
poškodbe na pohištvo, steklenini in zvo-
nih.

Hitlerjeva mladina v Kranju je nedavno
imela svojo predbožično jutranje slavlje.
Igralska skupina je predvajala glasbeno
predlogo, pevka skupina pa je zapela pe-
sem »Ach, bitterer Winter!« Nato je go-
voril propagandist Koechier o nemškem bo-
žiču. V spomin na padle in žive vojske, na
matere in Adolfa Hitlerja so nato prižgali
luči na božičnem drevesu. Sledila je za-
bljuba Adolfu Hitlerju.

Iz Spodnje Štajerske

Celjska dekleta pri ranjenih. Pred dne-
vi so dekleta iz celjske ljudske šole obiskala
vojaško bolnišnico v Petrovčah in pripra-
vila tamošnjim ranjenim dve uri vesele
zabave. S petjem božičnih pesmi so priča-
rala pravo praznično razpoloženje. Uprizo-
rila so tudi božično pravljico.

Novi grobovi. V Mariboru je umrl v sta-
rosti 66 let splošno znani gostilničar Adolf
Spatzek; nadalje so v Mariboru umrli: 79-
letni železniški uradnik Tomaž Arlati, 81-
letna preživetkarica Stefanija Vojvoda, 81-
letni strojevodja v pokloju Franc Golčar in
32letna žena poljskega delavca Pavla Šau-
perlova, po rodu Vizjakova iz Pesnice —
V Laškem je umrl Franc Ujčič, na Polzeli
pa 56letna majorjeva soproga Emilija Kol-
škova. V marib. okolici je umrla ga. Eliza-
beta Mačkova, stara 75 let; v Mariboru pa
so umrli: 76letni bivši mesar Matija Berg-
haus iz Rogaske Slatine, posestnikov sin
Stanko Bernot iz Škol in posestnikova hči
Rozal Klobasa z Mačenskega vrha. V Stu-
dencih sta umrli instalaterjev sin Alfred
Kreuz in 68letni upokojeni železničar Aloiz
Bruz.

V boju s prehladom, hripo in angino

Ali se prehlajenja lahko ubranimo? — Previdnost je potrebna zlasti, če obolimo za angino

Ljubljana, 22. decembra. Letos je bilo pri nas sorazmerno malo prehlajen, kar je najboljši dokaz kako so ta bolezen odvisna od vremena; ljudje, ki so podvrženi pogostim prehlajenjem, so niso imeli prilike tožiti nad vlažnim vremenom. Prav tako ni bilo toliko naglih vremenskih sprememb, nenadnih ohladitev in »vrčinskih valov«. Prava sezona prehlajenja se na večini zdej vzpne, ko je mnogo večja razlika med zunanjo toploto in »foto posvajalno« stanovalj. Mnogi delamo v zakurjenih prostorih in ko pridemo na prosti svetlo nepriznato razliko med umetno in naravno toploto. Razen tega se marsikdo neprimerno oblači: za zimsko vreme ali nosi slabo obutev. Ti isti ki kurijo v sobah so precej mehkužni in vajeni so preveč razgretih prostorov. Prehlajenja se res ni mogoče vselej ostreiti, čeprav se nam zdi, da smo se tako previdni. Nikakor tudi ni mogoče naštetati dočnih pravil, kako se moramo varovati pred prehlajenji. Vendar je mogoče vsaj do neke mere preprečiti obolenja zaradi prehlajenja.

Boj proti prehladu

Ko se zanimamo za nasvete, kako bi se naj obvarovali prehlada, nas zdravniki navadno najprej opozarjajo, naj bi se primerno oblačili. Nekateri mislijo, da se moramo ob hladnem vremenu čim bolj oblačiti. V mestih vidimo, kako skrbne mamice za svoje otroke, da bi se ne prehladili; zavijajo jih kakor mumije. Navlečejo na otrokove se, kar morejo. Toda prav ti otroci so pogosto prehlajeni. Zaradi pretople oblače so muhkužni ter tem bolj občutljivi za najmanjši prehlad. Slabo oblačeni in obuti otroci, ki brozajo po lužah in raztrgano obutvijo in ki so včasih vprav posneli od mraza, pa ostajajo zdravi. Ali nas torej topla obleka in dobra obutev obvarujeta prehlajenja? Zdi se, da je potrebnejše telesno utrjevanje, kakor da se toplo oblačimo. Vendar s tem tudi ni rečeno, naj se pozimi oblačimo čim bolj lahko. To tvega brez nevarnosti le dobro utrjen človek, a vsakdo si ne sme domisljati, da je dovolj odporen proti mrazu. Predvsem se pa moramo zavedati, da so prehladne bolezni nalezljive, da jih torej povzročajo bakterijske klice ter ne nastajajo le zaradi ohlajitve telesa. Res je sicer tola manj odporna proti boleznim, ko se preveč ohladi ali pregreje, vendar to najbrž ni edini pogoj obolenja. Vsekakor se lahko sam prehladi, da pogosto oboli za prehladno boleznijo, nahodom, hripo ali angino, ne da bi vedel, kdaj se je prehladil, spominja se pa, da je prišel v stik z bolnim človekom. Mogoče je torej obolenje za prehladno boleznijo brez prehlajenja.

Zaščitna sredstva

Vsekakor je zelo potrebno, da se varujemo kolikor mogoče nalezljivega obolenja, ter da se ne družimo brez potrebe z bolnimi ljudmi. Prva zapoved bi pa morala biti, da bi bolniki ne šli med ljudi, ter ne trosili bolezenskih klic. Sleherni sicer ne more ostati doma zaradi »nedolžnega« nahoda, zaradi lažje influence ali angine, a nikomur izmed njih bi vendar ne bilo treba okuževati gledalčevih dvoran, kina, se po vsej sili vztrati na natlačeno tramvaj ter kihati in pljuvati povsod na cestah in v gostilnah. Če že bolniki ne morejo ostati v postelji ter morajo zahajati redno v službo, naj bi se vsaj vračali naravnost iz službe domov in naj bi ne tšali od doma tudi v prostih urah. Tega pa ni mogoče doseči, zato se pač morajo zdravi sami varovati kolikor mogoče prehladnih obolenj. Ko vse kila in kašlja naj bi se izogibal prostorov, kjer se zbirajo ljudje v množicah, v zabaviščih in drugje. Pa tudi na tramvaj bi se naj ne tlačili ob hudi gneči. Poznamo pa tudi nekatera zaščitna sredstva proti prehladnim boleznim. Nekateri hvalijo ta sredstva, drugi druga, a večina ljudi se sploh ne varuje. Zdravniki priporočajo, naj bi si zjutraj, preden gremo od doma, usta in zobe še posebno dobro umivali in izpirali ter grgali, in sicer z raztopino hipermanganskega kalija — tako da je voda malo rdeča — ali z dvodestotno raztopino vodikovega dioksida. Če se že ne moremo izogniti množici ljudi in ne opustiti vožnje na tramvaju, vsaj ne odpiramo preveč ust in ne govorimo. Če hočemo biti posebno previdni, je prav, da si zakrivamo usta s čistim robcem. Usta si moramo izplakniti tudi pred obedom. Če zahajamo v gostilno, je najbolje, da imamo svoj kozarec in jedilno orodje. Varujemo se zlasti piti iz kozarca, ki so ga že uporabljali drugi! — Prav je seveda tudi, da se dobro oblačimo, predvsem pa, da imamo vedno suhe noge. Ne-šteto prehlajen je treba pripisovati slabi obutvi. Če imamo noge mokre po več ur, se ne moremo navadno ostreiti prehlajenja, čeprav smo še tako utrjeni.

Znaki obolenja

Pogosto prehladno bolezen lahko prepoznamo še, čeprav se že kažejo prvi znaki obolenja. Ko se nas oprijme nahod nas navadno začne boleti glava. Pred hripjo boleznijo, influenco, se pa človek počuti, kakor da so ga premlatili. Utrujen je, zbada ga v prsih, peče ga v grlu, ima težke ude, boli ga v križu in boli ga seveda tudi glava. Včasih bolezen prepoznamo še začetno. Zdravniki takej ko se nas šele lotimo. Če utegnemo, je najbolje, da takoj ležimo, se napijemo dobrega vročega čaja in vzamete tablete ali praške, da se prepoznate. Priporočljivo je tudi sok citrone, ki ga pa ne dodamo v vroč čaj, temveč ga pijemo samega. Nekateri zelo hvalijo čebulo, češ da so z njo že večkrat pregledali nahod kakor z jodom ali drugimi sredstvi. Nekateri se pa tudi uspešno branijo prehladnih obolenj s stalnim izpiranjem nosu s slano vodo. Zdravil je mnogo, a navadno nobene ne pomagajo posebno učinkovito, ko se nas bolezen že povsem polasti. Čudno se vam bo morda zdelo, da se človeka ne oprime tudi tako lahko prehladna bolezen, če skrbj za redno prebavo. Ob živahnem presnavljanju ostane organizem krepkejši ter uniči bolezenske klice. Dobra prebava je pogosto znak čvrstega zdravja. Zelo mnogo je odvisno od prehrane, kako se počutimo in kako smo odporni proti nalezljivim boleznim. Dobra prebava tudi dokazuje, da organizem ne trpi zaradi pomanjkanja vitaminov. O prehladnih boleznih še vedno ne vemo marsičesa. Povzročitelj nahoda je še neznan. Epidemija hripe, ki je nastopila po svetovni vojni, je bila baje posledica po-

manjkanja vitaminov. Zato smemo domnevati, da so prehladne bolezni morda v zvezi s pomanjkanjem vitaminov, odnosno v nepravilni prehrani pozimi. Nedvomno ni naključje, da je največ prehlajen pozimi in spomladi. Organizem je tedaj manj odporen ker živimo pretežno v zaprtih prostorih, pogrešamo solnca in svežega zraka, se premalo gibljemo in neprimerno hranimo. Tudi prebavne težave so pozimi bolj pogoste.

Hude posledice prehlada

Prehlajenje navadno omlajvujemo, čeprav pogosto zapušča hude posledice. Prehlajenje je večkrat začetek hujših bolezni. Prehladna bolezen izpira odporno silo organizma, da se ga tem laže loti hujša bolezen: pogosto je posreden vzrok pljučnice, jetike ali druge smrtno bolezni. Če se med prehlajenjem ne zdravimo, se navadno kmalu potem zopet prehladimo. Posamezni ljudje nalezajo nahod skoraj vsak mesec pozimi. Bolehajo po 14 dni; tretji teden so še slabotni, četrty teden se jih pa bolezen z pet polasti z vso silo. Kljub temu

mnogi pravijo, da prehladnim boleznim ni treba pripisovati posebne pozornosti. V resnici je nemogoče, da bi zaradi prehlada opustili vsi delo ter ostali v postelji, ker bi sicer zaradi tega morali pozimi ustaviti vse življenje. Toda, če bi se varovali z večjo resnostjo lažjih prehladnih bolezni, bi najbrž ne nastopale epidemije influence in bi angina ne zahtevala toliko žrtev. Tudi angino nekateri prištevajo med lažja obolenja in ostajajo na nogah bolni. Večkrat se je že zgodilo, da je kdo »nenadno« umrl, ker se ni zdravil, ko ga je mučila angina cele tedne; nastopile so »komplikacije« in navidez zdravega človeka je bolezen porabila. Marsikdo se pa tudi zdravi, a ne pravilno; pretirano zdravljenje je lahko prav tako škodljivo kakor če se bolnik sploh ne zmanja za bolezen. Tako nekateri mislijo, da mora bolnik ko se mu je najhujš stud čem več jesti ter tlačiti vanj jedi in razne pijače. Uspeh tega pitanja je, da bolnik dobi še več vročice ter da se mu prebava še delj časa ne uredi. Zato je najbolje, da se bolnik v začetku postelje, dokler mu jed ne začne dišati.

Skrb Bolgarije za zdravo potomstvo

K osnutku zakona o obdavljenju samcev in zakoncev brez otrok

Poročali smo že o osnutku novega bolgarskega zakona, po katerem bodo obdavljeni samci in zakonci brez otrok. Osnutek je bil že predložen sobranju in kaže, da misli bolgarsko notranje ministristvo povsem resno. Minister bo odločno nastopil proti omilitenju posebnih določb novega zakona. Motil bi se, kdor bi mislil, da se širi med širokimi sloji bolgarskega naroda za tako zvano »belo kugo«, ali da je vedno več zakoncev, ki nočejo imeti otrok. Bolgarija je agrarna država in njeni prebivalstvo pripada večina kmetičem. Med kmetovalci so večinoma mali kmetje, navezani na lastne delovne moči. Bolgarski narod je ostal zdrav in vidi še vedno v potomstvu jamstvo za lepšo bodočnost. Kakor v Italiji se kaže tudi v Bolgariji globoka ljubezen do otrok v izredno skrbni in nežni vzgoji. Pogosto gre vzgoja celo predaleč in zaide v razvajanje.

Če navzlic temu statistika kaže, da je štel bolgarski narod sredi 19. stoletja 4 milijone duš, in da bi moralo biti zdaj po naravnem prirastku Bolgarov 16 milijonov, v resnici jih je pa samo 8 milijonov, je to na eni strani odpor v nekaterih slojih proti potomstvu, na drugi pa še bolj posledica ogromnih človeških žrtev, ki jih je morala Bolgarija prinesiti v zadnjih vojnah. Vendar pa vse kaže, da je zakon o obdavljenju samcev in zakoncev brez otrok nujen potreben, saj bo iz razčlana, da lahko s tem precej prihrani. Bolgarskemu zakonskemu paru brez otrok bo laže storiti sklep glede posinovitvenja.

Zakon prinaša na eni strani gmothe koristi družinam, ki imajo mnogo otrok, na drugi strani pa nalaga precej obtežne gmothe žrtve samcem in zakoncem brez otrok. V dobrem poznavanju ljudske duše se osnutek zakona ozira na znano bolgarsko varčnost in jo v polni meri upošteva. Tudi najzagrizenejši bolgarski samec bo rad stopil pred oltar, ko bo izračunal, da lahko s tem precej prihrani. Bolgarskemu zakonskemu paru brez otrok bo laže storiti sklep glede posinovitvenja.

Zlato v človeškem telesu

Znanost je sicer že globoko prodrla v razne naravne pojave, vendar pa krije narava v sebi še vse polno zagonetk. Ena taka zagonetka so izvestne snovi v živem organizmu, ki je težko pojasniti njih izvor. V človeškem in živalskem telesu so malone vsi ali vsaj večina naslednjih elementov, ne samo ogljik, kalcij, železo itd. temveč tudi zlato, platina, in osmium. Kako pa pridejo kovine v organizem? Ali jih sprejema s hrano, in zopet izloča? To pojasnilo ne drži, kajti v človeški hrani ni vseh teh snovi, in ona je zelo različna, kakor so pač kraji in ljudi sami. In vendar je sestavljen organizem Evropejec iz enakih delov, kakor Kitajec, zamorec, Papuanec itd. pa tudi opic.

Naj omenimo še en tak primer. Če položimo na primeren kraj določeno množico mikrobov, se slednji razmnožujejo pri temperaturi 37° v 48 urah tisočkrat. Ti novi mikrobi vsebujejo prvotni lastne sestavne dele v enakih množinah. Če je v prvi kulturi tisočinka miligramov železa, najdemo po 48 urah v nji en miligram železa. Od kod ta prirastek na železu? Tam, kjer so se mikrobi razmnoževali, ga ni bilo, v stekleni epruveti tudi ne.

In še en zagoneten primer. Tla gozda Fontainebleau pri Parizu so iz peska in pesčenca torej iz čistega silicija, v katerem ni nobenih sestavnih delov. Drevesa v tem gozdu in druge rastline pa ne kažejo nobene izpremembe v primeri z rastlinami istih vrst, rastočimi drugod. Tudi v drevesih iz tega gozda ne manjka noben element. Iz deževnice ti sestavni deli ne morejo priti, kajti v nji so poleg kisline in vodikove le neznatni sledovi posebnih snovi kakor ogljikova kislina, amonijak, kuhinjska sol in solitova kislina. Taki in podobni pojavi bi človeka lahko privledli na misel, da ni res, da bi iz nič ne moglo nič nastati.

Bolgarija je pridelala 225.000.000 litrov vina

Trošarinska uprava v Sofiji je zbrala točne podatke o letošnjem vinskem pridelku v Bolgariji. Največ vina se pridelava v Bolgariji okrog Suhindola. Letos je pridelala Bolgarija okrog 220 milijonov litrov vina. Na nedavno zaključenih trgovinskih pogajanjih med Nemčijo in Bolgarijo je bilo sklenjeno, da bo izvozila Bolgarija okolišnjega pridelka v Nemčijo 50 milijonov litrov vina.

ali pohčerenke, če se bo zavedal, da pomeni to obenem znatno davčno olajšavo. Tu je treba omeniti, da je vprašanje adoptiranih otrok v Bolgariji že dolga leta dobro urejeno. V mnogih državnih dečkih domovih, katerim na čelu je Evdokim dom v Sofiji, skrbje za nezakonske matere in otroke, poleg tega pa nudijo ti domovi in posebni državni uradi omogočajo zakoncem brez otrok, ki bi hoteli adoptirati tuje otroke, iz ljudsko higijenskega vidika brezhibno izbiro. In prav te možnosti se zakonci brez otrok zadnje čase v veliki meri poslužujejo. Poznavalci razmer pravijo, da je to v prvi vrsti posledica bolgarske zakonodaje v pogledu preskrbe, ki upošteva najbolj otroke. Nobene dvoma ni, da bo sobranje osnutek zakona o obdavljenju samcev in zakoncev brez otrok odobrilo, morda z nekaterimi nebitnimi izpremembami. S tem pa bo Bolgariji zajamčena bodočnost v pogledu naraščanja in ne bo se ji več treba bati nazadovanja števila poročen ter iz tega izvirajočih kvarnih posledic.

Delovni koledar sadjarja in vrtnarja

Opominja in svetuje nam, kaj in kako moramo opraviti v sadovnjaku in na zelenjadem vrtu v posameznih mesecih — Nasveti za december in januar

Ljubljana, 18. decembra.

Zamisel delovnega koledarja je srečna; koledar je kakor ura, ki nas neprestano opominja, da čas hiti ter ima vrednost le, če ga izkoristimo za delo. Delovni koledar je smotrni delovni načrt; v njem je delo razdeljeno kakor zahteva čas, da bi ni ne opustili in ne zamudili. Potreben je tudi izkušenim delavcem, ki so sicer že vpreženi in neprestano v kolensnicah dela, da ne morejo iztrgiti, kajti koledar lahko tudi v tem primeru primerjamo z uro; sicer vemo, kako teče čas, vendar čutimo od časa do časa potrebo, da pogledamo na uro. Najbrž bi bili delovni koledarji potrebni še za marsikatero stroko, ne le za sadjarje in vrtnarje, kakršnega je zdaj izdala Tiskovna družba pod naslovom »Delovni koledar za vrt in sadovnjak«. Podoben koledar izdaja Kmetijska družba, a namenjen kmetom, ne predvsem sadjarjem in vrtnarjem. Delovni koledar, ki ga je sestavil sadjarski strokovnjak Andrej Skulj za sadjarje in vrtnarje, bo pa posebno uporaben za mesčane, ki se udeležujejo na svojih vrtovih. Nedvomno ga bodo jemali v roke s pridom vse leto. Ta koledar ne potrebuje drugega koledarskega dela kakor na mesece razdeljene nasvete, kaj in kako naj delata sadjar in vrtnar. Na 20 straneh je zgoščeno toliko koristnih ter poučnih navodil kakor bi jih našli le v debeli knjigi. Vsa navodila so pa lahko razumljiva in res strokovna, zato pač smemo pričakovati, da bo koledar dosegel popoln uspeh. Tisk je lep, papir dober ter trpečen, tako da ima koledar trajno vrednost, ne le enoletno. (Tisk Narodne tiskarne.)

Delo na vrtu decembra

Kot primer, kaj vsebuje Skuljev koledar, je tudi dobro ilustriran da še slike izpolnjujejo ter pojasnjujejo navodila, posnemamo naslednje nasvete za delo vrtnarja in sadjarja decembra in januarja. — Čeprav nastopa zima in so pospravljene pridelki z vrta, zelnjadar vendar ni nastopil poobitno. Kaj delamo decembra na vrtovih? Ob ugodnem vremenu gnojimo in globoko prekopavamo grede. Ob toplih in sončnih dneh zračimo v zasipnicah in toplih gredah vzmljeno zelenjavo, zlasti endivijo. V stvarkah vzmljenih ohrovti, rdeče zelje in por pokrijemo s smrekovimi vejami. Če nastopi oster mraz. Najbolje je pa zelenjav shranjena pod snegom. Da lahko pozimi nabiramo motivilec izpod snega ali ko močno zmrzuje, ga tudi pokrijemo s smrekovimi vejami. Črni koren pa pokrijemo s kompostom ali preperelim gnojem. — Ko zaradi neugodnega vremena ne moremo delati na vrtu, čistimo nabrana semena, pregledamo stare zaloge in določimo, katera semena bo treba naročiti.

Delo sadjarja decembra

V sadovnjaku ob ugodnem vremenu snajmo dreve. Na označeno dreve obesimo valilnice, da se jih duplari čim prej navadijo in vanje vselijo. Z rodovitnih in zdravih dreves režemo cepice in jih zakopljemo na senčnih gredah. Nadaljujemo z gnojenjem s hlevskim gnojem in kompostom, pa tudi z gnojnicjo, ki ji dodamo superfosfata, kalijeve soli, kajnjata ali pepela. Kopljemo tudi jame za pomladno saditev dreve. Skrbimo za potrebni gnoj. Prekopati je treba kompost in ga zaliti z gnojico. Že zdaj je treba skrbeti, da bomo založeni tudi z umetnimi gnojili; zato jih naročimo že de-

V neki luci Južne Italije: natovarjanje materiala za Severno Afriko

Rumunija brez nezaposlenih

V poročilu ministrstva javnih del za lasko leto je tudi ugotovitev, da Rumunija zdaj nima več nezaposlenih. Lani v marcu jih je imela še 2077, letos v novembru pa samo še 167. Zdej so nezaposleni sploh črtani iz uradnih statistik.

Za srečno Turčijo

Ob otvoritvi 13. tedna varčevanja v Turčiji je govoril ministrski prezident Saradzoglu, ki je dejal med drugim: Glavni cilj naše republike je v pravem pomenu besede ustanoviti trdno Turčijo. Če hočemo doseči ta cilj, so potrebni zlasti na gospodarskem polju veliki napori. Turška malina, dika in ponos države, krije v svojih rokah tajne zmage na gospodarskem polju. Ta skrivnost je skrivnost narodne slege. Pot, ki jo moramo ubrati, je pot narodnega turškega gospodarstva. Ministrski predsednik se je dotaknil potem turške zunanje politike rekoč:

Politika naše nevtralnosti, ki se po vsem svetu tako visoko ceni, je bila mogoča samo po zaslugi naše narodne slege. Ataturk je hotel ustanoviti srečno in ponosno Turčijo in ismet Ingnit dela za ustanovitev srečne in ponosne Turčije. Zato sta Ataturkova želja in delo Ismeta Ingnitja sino. vum Turčije najsvetejši ukaz.

Slovaško šolstvo

Bratislavsko mestna občina je določila letos za šolstvo v občinskem proračunu 10.2 milijona kron. Za prihodnje leto je določila za šolstvo 11.2 milijona kron. Mestna občina nosi stroške za 21 slovaških, 11 nemških in 5 madžarskih učnih šol ter za 9 slovaških, 3 nemške in 1 madžarsko meščansko šolo. Poleg tega vzdržuje 5 slovaških, 3 nemške in 1 madžarski otroški vrt. K tem izdatkom za šolstvo se pridružujejo še izdatki za zdravstvo v šolah, ki bodo znašali v prihodnjem letu 3.9 milijonov kron.

Evidenca židov na Madžarskem

Madžarski ministrski odbor za obravnavanje židovskega vprašanja je sklenil, da se mora vsak žid, ki izvršuje svoj poklic, ne glede na starost in spol, prijaviti v 15 dneh židovski centrali ali pa njenim podružnicam. Vsi židje morajo vložiti prošnje za izvrševanje poklica za drugo polletje tekočega leta. Centrala bo prošnje pregledala in jih izročila posebnim odborom. Ti bodo zbrali vse potrebne podatke in jih predložili centrali. Šele potem bo padla odločitev o židih in njihovih poklicih. To delo mora biti končano do 15. januarja leta 1943.

Delo v sadovnjaku januarja

Izkopavamo suho, staro, hirajoče sadno dreve. Kopljemo jame za saditev mladih dreves in pripravljamo kole. Naročimo sadno dreve. — Redimo pregozte vrhove, izrežujemo suhe polmljene, bolne in v vrh rastoče veje. Večje rane zamažemo s cepilno smolo ali vsaj z dobro predelano ilovico. Izrežujemo v živo v vej in debele rane, rane pa zamažemo z lesnim katranom ali vsaj s 30 do 50 odst. karbolinijem, in sicer na mlajšem drevesu s šibkejšim, na starejšem z močnejšim. — Proti raku in smolnju gnojimo dreve z živim apnom. Na 1000 m² ga potrosimo 30 do 40 kg. Prav v živo moramo izrezati omelo, rane pa zamazati. Z debel in vej porežemo vodne poganjke ali roparje. Če odganjajo tudi le korenin ali iz debela tli zemlje, zemljo odgrnemo odrezano poganjke v živo in potrosimo živega apna ali tobačnega prahu, da uničimo krvavko, ki kaj raje prezimuje na koreninjah in koreninah. Če sneg namene kakšno vejo, jo trdno privežemo v prejšnjo lego, zamažemo s cepilno smolo in trdno povijemo z vrečevino. Obveza naj ostane na mestu do poletja. — Pri obrezovanju in sražanju nabran debelejši les porabimo za kurivo, drobiž, lubje, lišaj, mah in suho, po moniliji uničeno sadje ter razne zapredke, pa tudi po skrlupu napadeno listje sežgemo, da uničimo zalege sadnih škodljivcev in trose glivičnih bolezni. — Mlademu drevesu potrosimo kolobarje s preperelim gnojem ali kompostom. — Starjšemu drevesu, ki rase na travnatem svetu, gnojimo pod kapom z gnojnicjo, ki ji dodamo na 100 litrov nekaj kg superfosfata in dvakrat toliko pepela. Če napravimo v zemljo jamice, bo gnojenje več zalego. — Z zdravih in rodovitnih dreves režemo cepice in jih zagrebemo v senčno gredo, najbolj na severno stran. Za precepjanje določenemu sadnemu drevesu porežemo veje, pustimo pa za peden daljše; pravilno jih bomo prirezali pri cepitvi. — Ob talem vremenu razredčimo in pomladimo grmičje ribeza in kosmulj, iz malinjakov pa izrežemo lanske les. Obvežemo in pomladimo tudi lopotično grmičje. Spomladi cvetoče grme obvežemo šele po cvetenju. Ob hudem, hroščem mrazu pokrijemo občutljive travnice. Trate potrosimo s preperelim gnojem ali kompostom. Režemo potaknjence.

Dela na vrtu januarja

Čim dopušta januarja vreme, popravimo vrtno ograjo, obrežemo seči, stare in razrasle pomladno, okopljemo in po potrebi jim pognojimo. Urejujemo in utrjujemo vrtno poti. — Na zelenjadem vrtu ob ta-

Drobne zanimivosti

Severni jeleni umirajo od gladi. V mnogih krajih Laponske je nastopil čez noč tako oster mraz, da je sneg prevlečen z debelo ledeno skorjo. Tropi severnih jelenov zaradi tega ne dobijo več hrane in umirajo v množicah. Ljudstvo je priložnostno oblatva za pomoč in ta so dala na razpolago tovrstne avtomobile, s katerimi bodo severne jelene in njih pastirje prepejali proti jugu.

Nov potres v Turčiji. Iz Ankare poročajo, da je obiskal Anatolijo nov hud potres, ki je poškodoval mesta Ordu, Sivas, Kastamuni, Bafra, Tokat, Fatsa in Kajsari. Mesto Erba je v razvalinah. Po dosedanjih podatkih je zahteval potres 600 mrtvih, novejša ugotovitve pravijo celo, da jih je 1300. V zadnjih treh letih je bilo zaradi potresa na turškem ozemlju 40.000 človeških žrtev.

Velik požar v Salamanki. V Salamanki je požar uničil poslopje odnotne zveze katoliških agrarcev. Zgoreli sta dve veliki hiši. Človeških žrtev ni bilo, gmožna škoda pa je ogromna.

Milijoni v skrinjicah za dragulje. V znanem pariškem hotelu Drouot so doživeli senzacionalen teden, kakršnih ni bilo niti pred vojno. Začel se je z dražbanjem bisernega koljeja za ogromno vsoto 4 in pol milijona frankov. Nekaj dni pozneje so dražili zbirko lepotic, kjer je neka ovrtnica z 98 briljantov dosegla bajno ceno 4.800.000 frankov, briljantni prstan pa je bil prodan za 1.100.000 frankov. Za zaključek tedna je napetost dosegla višek z dražanjem dr. Viajeve zbirke umetnin modernih slikarjev. Neke Cezanneove pokrajine je bila prodana za fantastično ceno 5 in pol milijona frankov. Mnoge slike in risbe Corota in Degasa pa so prekoračile milijonsko in dvomilijonsko vrednost.

Drogerija „SPORT“

LJUBLJANA Stritarjeva ulica 6
želi cenj. odjemalcem vesele božične praznike in srečno novo leto

Tvrška

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA Ulica 3. maja 7

IVAN ŽELEZNIKAR

manufakturna trgovina
LJUBLJANA Marijin trg 3

VESELE PRAZNIKE IN SREČNO
NOVO LETO
ŽELI CENJENIM ODJEMALCEM

R. RAZNOŽNIK

UVOZ STROJEV
LUBIANA PRAZAKOVA 8/I

IVANKA in PETER GERZINIC
želita VESELE PRAZNIKE in
SREČNO NOVO LETO svojim,
prijateljem in znancem

BLAGOSLOVLJEN IN ZADOVOLJEN

BOŽIČ

TER SREČNO IN USPEHA POLNO

NOVO LETO 1943

ŽELI VSEM SVOJIM CENJENIM ODJEMALCEM

Slaščičarna Pelcon

WOLFOVA ULICA ŠT. 14 — MIKLOŠIČEVA CESTA (NASPROTI UNIONA)

Vesele božične praznike in srečno
novo leto vam želi

Egidij Šušteršič

soboslikarstvo

Stanovanje: Strossmayerjeva ulica 10
Delavnica: Breg št. 14 — telef. 31-01

Vesele božične praznike in srečno
ter zadovoljno novo leto želim vsem
gostom, prijateljem in znancem. —
Istim se še za nadaljnji obisk naj-
topleje priporočam

TONE HUČ

gostilna

LJUBLJANA Vegova ulica 10

SREČEN BOŽIČ

želi vsem cenj. odjemalcem

„MERKUR“

tvornica mila in kemičnih proizvodov

LJUBLJANA, Stari trg 17, tel. 39-77

»ANITA« toaletno milo

PRODA SE

Velika in visoka iz železobetona zgra-
jena tovarna in več hektarjev sveta
ob prometni cesti tik mesta in blizu
železniške postaje. — Več v pisarni
odvetnika dr. Karla Kuhelj, Bleiwe-
sova cesta št. 6, II. nadstropje.

BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN SREČNO NOVO LETO ŽELI

DIPL. OPTIK

F. P.

LJUBLJANA, PASAŽA NEBOTIČNIKA

Stružnice

REZKALNE
SKOBELNE
VRTALNE
BRUSILNE
POLIRNE

IN DRUGE STROJE

Izbranih konstrukcij — dobavlja
iz tukajšnjega skladišča ali tovarn
GUSTAV LEVIČAR — LJUBLJANA,
Medvedova 14.

EVEREST EVEREST EVEREST EVEREST EVEREST EVEREST

Tvrška Everest Ljubljana, Prešernova ulica 44

želi vsem svojim cenj. strankam

vesele božične praznike in mnogo sreče v Novem letu 1943

Istočasno želi opozoriti cenjene interese na lepa novoletna darila, kakor tudi kasnejše nabavke ter da si vedno
pred nakupom neobvezno ogledajo izložbe s veliko izbiro v poslovnih prostorih PREŠERNOVA ULICA 44.

PISALNI STROJI: Znamke »EVEREST« izdelani iz prvovrstnega materiala, še poznani kot najboljši
zaradi svoje kvalitete ter moderne, elegantne zunanosti. (Veletna garancija.)

SEŠTEVALNI STROJI: »ALFA EVEREST« sestavljeni na najnovejši osnovi modernih računskih strojev s
najpopolnejšo tastero. Izredno potrebni za večja podjetja, ker seštevajo in odšte-
vajo hitro in natančno ter imajo kontrolni trak.
Zaradi nizke cene in vsestranske zmožnosti so ti stroji priporočljivi tudi trgovcem
kot register dnevne blagajne.

GRAMOFONI IN PLOŠČE: Velika izbira prvovrstnih gramofonskih aparatov, vseh vrst gramofonskih plošč
svetovnih znamk. »Telefunken«, »Odeon« itd. ter velika izbira gramofonskih igel
najboljših kvalitet, ki dajo izbrani ton ter vam ne pokvari plošč.
Pravkar prispela nova pošiljka plošč, pohitite, dokler še traja zaloga in izbira.

NALIVNA PERESA: Od najcenejših za dijake do najdražjih svetovnih znamk »Parker«, »Mont blanc«,
»Pelikan«, »Zemax«, »Everest« itd.
Za vsa pri nas kupljena nalivna peresa jamčimo.
Ogled in preizkušnja neobvezna. — Cene zmerni!

»EVEREST« SERVIS
je specialen, najmoderneje urejen laboratorij, strokovna precizna delavnica, ki vam
hitro in zanesljivo dobro ter po najnižji dnevni ceni popravi: pisalne in računske
stroje, gramofone, register blagajne, nalivna peresa itd. Za vsa izvršena dela
prevzame jamstvo.
Na zalogi vsi rezervni deli za vsa popravila zgoraj navedenih predmetov vseh
znamk.
Za vsa večja popravila zahtevajte v naprej proračun od »EVEREST« servisa.

Zahvaljujemo se za izkazano zaupanje v prejšnjem letu vsem našim strankam ter se priporočamo cenjenemu občinstvu
in zagotavljamo, da bomo tudi v Novem letu cenjene stranke postregli strokovno in pozorno v polno zadovoljstvo.

Everest Prešernova 44

EVEREST EVEREST EVEREST EVEREST EVEREST EVEREST

PREVODI
IN VLOGE
v italijanski

PISAERNA
L. VOLČIČ
Knašjeva 13

KRZNO!

Damski in otroški plašči, krzno za obšive
in žepi, mufl, ovratniki i. t. d.
pri

L. ROT, krznarstvo
Ljubljana, Mestni trg št. 5

C.E.I.S.A.

COMPAGNIA ESPORTAZIONE IM-
PORTAZIONE SEMENTI AGRI-
COLE — DRUŽBA ZA IZVOZ IN
UVOZ POLJEDELSKIH SEMEN

Organismo economico della
Confederazione Fascista del
Commerciante per il commercio
coll'estero delle sementi e bulbi
da destinarsi alla semina agri-
cola. Vi fanno parte come so-
cie tutte le Ditte Italiane ope-
ranti nel ramo all'importazione
ed all'esportazione.
Per informazioni scrivere:
C. E. I. S. A. — Via Altabella 11 — Bologna

Gospodarski organ Fašistične
korporacije trgovcev za trgo-
vino s tujino in s sementi
in gomolji namenjenimi za se-
tev v poljedelstvu. Člani so vse
italijanske firme, ki se bavijo
s uvozom in izvozom.
Po pojasnilu pišite na:

Uspešno oglaševanje le v »Jutru«

Motvoz Grosuplje želi vsem cenj. čitateljem srčen Božič!

P. G. Wodehouse

PODJETNI SAM

Humorističen roman

»Aha!« je dejal Chimp in globoko zasopel.

»Ali zdaj vidite, kako in kaj?« je tesnobno vprašal lord Tilbury. »Pomislim sem, da bi bilo treba fanta skrbno nadzorovati. Nemara sem se po krivici vznemiril. Nemara da se »ljubezen« kakor jo vi imenujete, ne bo tolikanj razrasla, da bi ga zapeljala v žentev, a vendar ne bom miren, dokler mu ne spravim v hišo izvrstnega »zasledovalca«, ki bo opazoval njegovo početje in mi vsak dan poročal o njem.«

»To zadevo vzamem kar jaz v roke!« je slovesno vzkliknil Chimp.

»Imenitno! In ste mi pôrok, da porabite v ta namen najboljšega človeka, ki ga imate?«

»Te reči ne zaupam nikomur izmed svojega osebja. Niti Wilbrahamu ali Donahueju ne. Sam se je polotim.«

»Kar prepričajni ste, gospod Adair,« je rekel lord Tilbury, ki se mu je Chimpova vnema na moč prilagala.

»Samo v veselje mi bo,« je Chimp odvrnil.

»Evo, s tem sva pri jedru,« je nadaljeval njegovo lordstvo. »Kaj menite, kako bi se mogli kar najbolj naravno vrniti v to hišo?«

»Nič lažjega. Kot hlapec za hišna dela...«

»Hlapec za hišna dela?«

»V predmetih je pri hiši zmerom potreba hlapca. Človeka, ki opravi težja dela in ki ga lahko rabite za vse, kar nanesete. Čujte zdaj moj načrt. Rekli bi temu mladeniču, da sem bil nekoč pri vas v službi in da bi mu, ker veste, da sem zdaj brez posla, šteli v osebno uslugo, če bi me mogli porabiti v svoji hiši. Prepričan sem, da vam pojde na limanico. Niti na misel mu ne bo prišlo, da bi se upri vaši želji...«

»Res je,« je odgovoril lord Tilbury. »Res je. A treba bo, da se nekoliko preoblečete,« je nadaljeval in se ozrl po elegantni, čeprav kričeči obleki, ki jo je imel Chimp ta mah na sebi.

»Za stran tega ne skrbite. Za svojo vlogo se bom znal pripraviti.«

»In kakšno ime si boste vzeli? Pod pravim menda ne mislite nastopiti.«

»V podobnih primerih se zmerom pišem Twist,« je Chimp odkritosrečno priznal.

»Twist, a? Izvrstno. Torej velja. Zglasite se čez kake pol ure pri meni v pisarni.«

»Zanesljivo!«

»Zelo sem vam hvaležen, gospod Adair,« je rekel njegovo lordstvo in vstal.

»Ni za kaj,« je Chimp ljubeznivo odvrnil. »Ni za kaj! O tem nikar ne govoriva. Veselje je docela moje.«

dragocen nasvet neki »Preplašeni«, stanujoči v Gornjem Sydenhamu, ki je zadnje čase opažal, da se ji zaročenec čudno ohlaja.

Pravkar je s precejšnjim zadoščenjem (kakor običajno pisci že natisnjenih člankov) premišljeval o čistoč svojega sloga in nepremagljivi doslednosti svojih izjav, ko je zazvonil telefon in mu naznanil željo lorda Tilburyja, naj neutegoma pride v njegovo pisarno. Podvizal se je k vrhovnemu poveljniku, a kakor hitro je zaprl vrata za seboj, je opazil v sobi razen njegovega lordstva še možaka z navoženimi brki in vse prej kot simpatičnim obrazom.

»Hejo, Shotter,« je rekel njegovo lordstvo. Nastal je molk. Lord Tilbury, ki se je z eno roko opiral na področnik svojega naslanjaja, drugo pa je držal v izrezu telovnika, je nalikoval tistim stricem iz doli kraljice Viktorije, kadar so se posadili za fotografa.

Možak si je vihal navoščene brke. Sam je vprašujoče begal z očmi od lorda Tilburyja k tem brkom in nazaj. Zlepa ni pomnil brkov, ki bi mu bili manj všeč od teh.

»Čujte, Shotter,« je nazadnje izpregovoril njegovo lordstvo, »poklical sem vas, da vam predstavim tega vrliga človeka, ki se piše Twist in je bil svoje dni pri meni v službi.«

»Kot hlapec za vsa hišna dela,« se je drznil pripomniti lastnik zoprnih brkov.

»Kot hlapec za vsa hišna dela,« je rekel njegovo lordstvo.

»Nu — in?« je vprašal Sam.

»Ta mah je brezposeln,« je odgovoril lord Tilbury.

Sam je premeril gospoda Twista od glave do nog in v mislih priznal, da so londonski delodajalci močje zdravega razuma.

»Jaz nimam ničesar, kar bi mu lahko ponudil,« je nadaljeval njegovo lordstvo, »pa mi je prišlo na misel, da bi ga lahko zaposlili vi v svojem novem domu.«

»Jaz?« je osuplo vprašal Sam.

»V posebno uslugo bi vam prišel,« je nadaljeval njegovo lordstvo in pokroviteljsko zamahnil z roko, »če bi hoteli vzeti tega pošteniaka v službo. Razumeli boste, da mi je hudo, ko vidim starega in zvestega služabnika brez zaslužka.«

Chimp Twist se ni bil zmotil v svojem pričakovanju. Šlo je za uslugo, ki je Sam ni mogel zlahka odbiti.

»Oh, nu... Če je tako,« je rekel s težkim srcem. »Izvrstno!« je nadaljeval njegovo lordstvo. »Videl boste, dragi Shotter, da bo znal najti v hiši in na vrtu kup malenkosti, v katerih se bo lahko izkazal koristnega.«

»Lahko bi umival psico,« je v hipnem navdahnjenju predložil Sam. Amyjine kopeli so bile namreč v vili »Mon Repos« vprašanje življenjskega pomena.

»Točno!« je odvrnil njegovo lordstvo. »Pa tudi drva vam bo cepil in opravljal pota za vas.«

»Nekaj pa takoj povem,« je rekel Sam, ki je s čedalje večjo mržnjo ogledoval novega pomočnika. »Te brke si mora obriti.«

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Frap Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani